ҚИШЛОҚ ҲАЁТИ

Ўзбекистон Республикаси ижтимоий-иқтисодий газетаси

1974 йил 1 январдан чиқа бошлаган

1999 йил 20 ИЮЛЬ. жума, № 52 (6.008). Сотувда эркин нархда

БУГУНГИ бет...

1-2-саҳифа...
Тошкент—Тинчлик...

3-саҳифа:
Истиқлол ва истиқб...

1-2-саҳифалар:
Кадрлар тайёрлаш д...ри қандай бажарилмоқд...

4-саҳифа:
Қурбақа кўр кўзни очарми...

Тинчлик ва барқарорлик – минтақамиз тараққиётининг бош омили

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг Афғонистон бўйича «6+2» гуруҳи Тошкент учрашуви очилиши маросимида сўзлаган нутқи

Муҳтарам делегация раҳбарлари!

Хонимлар ва жаноблар!

Менга халқимиз, ҳукуматимиз ҳамда шахсан ўз номимдан сизларни — мазкур учрашув қатнашчиларини Ўзбекистон диёрида самимий қутлаб, барчангизга юксак эҳтиромимни изҳор этишга рухсат бергайсиз.

Биз бугун бу ерда юксак ва олижаноб мақсад — жафокаш Афғонистон заминида кўпдан бери кутилаётган тинчлик ўрнатиладиган кунни биргаликда яқинлаштириш учун тўпландик.

Тинчлик ва барқарорлик энг аввало, афғон халқининг орзуси. Чунки бу халқ йигирма йиллик уруш, азоб-уқубат ва муҳтожликни бошидан кечирмоқда. Бу халқ ўзининг бутун тарихи ва мислсиз бардоши билан чинакам ҳурмат ва ҳамдардлик уйғотади.

Фуқаролар уруши туфайли вужудга келган беқарор вазият аллақачон Афғонистон чегараларини ошиб ўтиб, минтақадан анча нарида ҳам ўзининг салбий таъсирини кўрсатмоқда.

Бугун Афғонистон ва унинг атрофида юз бераётган халқаро терроризм ва экстремизм муаммолари ҳам, наркотик моддаларни тарқатиш ва қурол-яроғ савдоси муаммолари ҳам, тобора таҳдидли тус олаётган Исломни радикаллаштириш жараёнлари ҳам жаҳон жамоатчилигини ташвишга солмай қолмайди.

Бугунги кунда Афғонистонда юз бераётган воқеаларни кузатиб турган ҳар бир кишини бу мамлакат аҳолиси, уни вайронгарчилик ва муҳтожликка маҳкум этган, иқтисодиёт ва кишилар ҳаётини ўнлаб йиллар орқага улоқтириб ташлаган уруш ва қарама-қаршилик туфайли Ватанидан жудо бўлган барча миллат ва элат вакиллари тақдири ташвишга солмай қўймайди.

Баъзи давлатларнинг Афғонистондан жўғрофий узоқлик ўзларининг хавфсизлигига таъсир қилмайди деган умидлари асоссиз эканини вақт кўрсатди.

Муҳтарам анжуман иштирокчилари!

Афғонистонда кўп йил давом этган танглик сабабларини аниқлаш ушбу анжуман вазифасига кирмайди, десам, фикримга қўшилсангиз керак. Ҳозирги вақтда энг муҳими Афғонистондаги вазиятни қайта-қайта таҳлил этиб, бир-бирига қарши курашаётган томонларни яраштириш учун дастлабки қадам бўлиши мумкин бўлган ўша элас-элас кўринаётган келишув омилларини топишдан, янада аниқроқ айтганда — **қарама-қаршилик ва урушни бундан кейин ҳам давом эттириш бемаънилик эканлигини уларга кўрсатиб ва исботлаб беришдан иборатдир.**

Ўзбекистон ва Афғонистон халқларини кўп асрлик тарихий муштараклик анъанавий равишда бир-бирига боғлаб туради. Шуни ҳам айтмоқчиманки, ўзбеклар ва афғонлар ўртасида ҳеч қачон ғанимлик бўлмаган - Амударё неча юз йиллар давомида бизни фақат бирлаштириб турган.

Ҳозир ҳам бизнинг энг эзгу ва энг катта истагимиз тинч, барқарор ва хавфсиз Афғонистонни кўришдир. Биз Кобулда **миллий тотувлик ва ички барқарорликни таъминлашга қодир бўлган, халқаро ҳуқуқ меъёрларини ҳурмат қиладиган ва чегарадош мамлакатлар билан яхши қўшничилик муносабатларини таъминлашга кафолат берадиган** барча томонлар вакилларидан иборат нуфузли ва кучли ҳукуматни кўришни истаймиз.

Афғонистон муаммосини тезроқ ҳал этиш минтақавий ҳамкорликни йўлга қўйиш учун, биринчи навбатда Марказий Осиёни қўшни ҳудудлар ва мамлакатлар билан боғлайдиган транспорт коммуникацияларига доир узоқ муддатга мўлжалланган лойиҳаларни амалга оширишга зарур шарт-шароит яратиш ишига чинакам омил бағишлаган бўлар эди.

Ўзбекистоннинг минтақада хавфсизлик ва барқарорликни мустаҳкамлаш, хусусан БМТ шафелигида «6+2» гуруҳини тузиш бўйича саъй-ҳаракатлари ва ташаббуслари ана шу ёндашувларга асосланган.

Катта мамнуният билан таъкидламоқчиманки, бу гуруҳ қисқа вақт ичида Афғон муаммосини ҳал этиш йўлларини излашда биргаликда ҳаракат қилишда етарли тажриба тўплади.

Фақат бир фактнинг ўзи, яъни гуруҳдаги уч мамлакат — АҚШ, Россия ва Хитой — БМТ Хавфсизлик Кенгашининг доимий аъзолари шу

(Давоми 2-бетда)

ТОШКЕНТ УЧРАШУВИ:

АФҒОНИСТОН МУАММОСИНИ ҲАЛ ЭТИШ ЙЎЛИДАГИ МУҲИМ ҚАДАМ

19 июл куни Тошкентда Афғонистон муаммосини ҳал қилиш бўйича «6+2» гуруҳининг навбатдаги учрашуви бошланди. Бу гуруҳга Афғонистон билан чегарадош олти давлат — Эрон, Хитой, Покистон, Тожикистон, Туркманистон ҳамда Ўзбекистон, шунингдек, Америка Қўшма Штатлари ва Россия киради. Бирлашган Миллатлар Ташкилоти шафеълигида ташкил этилган мазкур анжуманни Ўзбекистон ташқи ишлар вазири А.Комилов очди.

Учрашувда Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов нутқ сўзлади.

Афғонистондаги бугунги вазият айни вақтда нафақат мазкур мамлакатнинг, балки унга қўшни давлатларнинг, қолаверса бутун халқаро жамоатчиликнинг муаммосига айланган. Негаки, бугун бу тупроқда давом этаётган уруш балоси билан бирга, наркотик моддалар ва қурол-яроғ контрабандаси, диний экстремизм ва фанатизм, терроргчилик хавфи минтақадаги барча давлатларга, бинобарин ялпи хавфсизликка жиддий таҳдид солаяпти. «6+2» гуруҳининг Тошкент учрашувидан мақсад Афғонистонда кечаётган уруш сабабларини шунчаки ойдинлаштириш эмас. У мазкур можарони тинч йўл билан ҳал этиш чораларини топишга хизмат қилади.

Учрашувда сўзга чиққан БМТ Бош котибининг Афғонистон бўйича махсус вакили Л.Брахими БМТ Ўзбекистоннинг Афғонистон муаммосини ҳал этиш борасидаги саъй-ҳаракатларини юксак баҳолашини таъкидлади. У БМТ Бош котиби Кофи Аннаннинг «6+2» гуруҳининг Тошкент учрашувини қўллаб-қувватлаб Президент Ислом Каримов номига йўллаган мактубини ўқиб эшиттирди.

Таъкидлаш керакки, «6+2» гуруҳининг ташкил топиши, унинг учрашувларини мунтазам ташкил этиш ўз-ўзидан бўлаётган иш эмас. У ниҳоятда машаққатли ва оғир меҳнат маҳсулидир. Хусусан, бу жараёнда Ўзбекистон ҳукуматининг салмоқли ҳиссаси борлигини айтиш жоиз.

(Давоми 2-бетда)

Ўзбекистон Республикаси Президентининг ФАРМОНИ

1999 ЙИЛ 1 АВГУСТДАН БОШЛАБ ИШ ҲАҚИ, ПЕНСИЯ, СТИПЕНДИЯ ВА ИЖТИМОИЙ НАФАҚАЛАР МИҚДОРИНИ ОШИРИШ ТЎҒРИСИДА

Кишиларнинг моддий фаровонлигини ошириш ҳамда республика аҳолисининг ижтимоий муҳофазасини таъминлаш мақсадида:

1. 1999 йил 1 августдан бошлаб бюджет муассасалари ва ташкилотлари ходимларининг иш ҳақи, барча турдаги пенсияларнинг, олий ўқув юртлари талабалари, ўрта махсус ва ҳунар-техника ўқув юртлари ўқувчиларининг стипендиялари ва ижтимоий нафақалар ўрта ҳисобда 1,4 баравар оширилсин.

2. 1999 йил 1 августдан бошлаб Ўзбекистон Республикаси ҳудудида:

энг кам иш ҳақи — ойига 1750 сўм;

ёшга доир пенсия — ойига 3340 сўм;

ягона тариф сеткаси бўйича бошланғич (нулинчи) разряд — ойига 1750 сўм;

болаликдан ногиронларга бериладиган нафақа — ойига 3340 сўм;

зарур иш стажига эга бўлмаган кекса ёшдаги ҳамда меҳнатга лаёқатсиз фуқароларга бериладиган нафақа — ойига 2025 сўм миқдорида белгилансин.

3. 1999 йил 1 августдан бошлаб барча турдаги пенсияларни ўрта ҳисобда 1,4 баравар ошириш уларни амалдаги қонунчиликка асосланиб қайта ҳисоблашни кўзда тутган ҳолда 1991 йил 1 январга қадар ҳамда кейинги йилларда тайинланган пенсиялар миқдорини тенглаштиришни ҳисобга олган ҳолда амалга оширилсин.

Ўзбекистон Республикаси Ижтимоий таъминот вазирлиги ва молия вазирлиги ўн кун муддат ичида пенсияларни қайта ҳисоблаш тартибини ишлаб чиқиб тасдиқласинлар ҳамда барча турдаги пенсияларни оширишнинг муайян миқдорини белгиласинлар.

4. Белгилаб қўйилсинки, иш ҳақига қўшиладиган устама ва қўшимчаларнинг барча турлари, шунингдек пенсиялар, икки ёшгача бўлган болаларни тарбиялаётган оналарга, болалик оилаларга бериладиган нафақалар ҳамда энг кам иш ҳақига нисбатан белгиланган бошқа тўловлар 1999 йил 1 августдан бошлаб мазкур фармонда белгиланган энг кам иш ҳақи миқдоридан келиб чиқиб амалга оширилади.

5. Ўзбекистон Республикаси Ижтимоий таъминот вазирлиги, Меҳнат вазирлиги,

(Давоми 2-бетда)

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Жаноби Олийларига

Жаноби Олийлари,

Шу йил 19-20 июл кунлари Тошкентда ўтказилиши режалаштирилган «6+2» гуруҳининг юқори даражадаги учрашувига таклиф этиб 1999 йил 12 июлда йўллаган мактубингиз учун ташаккур.

Сизни мамлакатингиз пойтахтида «6+2» гуруҳи аъзоларининг юқори даражадаги учрашувини ўтказиш борасида келишувга эришилгани билан табриклайман. Сиз Жаноби Олийлари бу учрашувни ўтказиш учун жуда кўп вақт ва куч сарфлаганингиздан хабардорман ва бунинг учун Сиздан миннатдорман. Ишончингиз комил бўлсинки, мен бу учрашувнинг муваффақиятини таъминлашда Сиз билан ҳамкорликка тайёрман. Тошкентга шу кунлари шахсан ўзим бора олмаслигим сабабли, учрашувда Бирлашган Миллатлар Ташкилоти номидан Махсус вакилим, элчи Лахдар Брахими иштирок этади.

Афғонистондаги фуқаролар уруши узоқ вақтдан буён давом этмоқда. Мен Сизнинг Афғонистон можароси бу минтақадагина эмас, ундан ташқарида ҳам салбий таъсир кўрсатаётгани борасидаги ташвишингизга шерикман. Сизнинг бу низо фақат сиёсий музокаралар йўли билангина ҳал этилиши мумкинлиги ҳақидаги фикрингизга тўла қўшиламан. Шу муносабат билан, Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Афғонистонда тинчлик ўрнатиш борасидаги фаолиятини, хусусан, менинг Махсус вакилим, элчи Брахими фаолиятини қатъий қўллаб-қувватлаганингиз учун Сиздан миннатдорман.

Камоли эҳтиромимни қабул этгайсиз, Жаноби Олийлари.

Кофи АННАН,
БМТ Бош котиби.

Покистон Ислом Республикаси Бош вазири Навоз Шариф Жаноби Олийларининг номаси

Тошкентда ўтказилаётган «6+2» гуруҳининг мазкур учрашуви Афғонистондаги можарони ҳал қилиш ниҳоятда муҳим ва долзарб эканидан далолат. Таассуфки, йигирма йилдан бери Афғонистонда тинчлик йўқ. Бу давр мобайнида Афғонистон халқи бошига мислсиз азоб-уқубатлар тушди, уруш мамлакатни вайрон қилди. Мана энди халқаро ҳамжамият Афғонистонда тинчликни тиклаб, бу мамлакатнинг иқтисодий инфратузилмасини оёққа турғазиш учун ўз саъй-ҳаракатини бирлаштириши лозим бўлган вақт келди.

Мен раҳбарлик қилаётган ҳукумат Афғонистон муаммосини тинч йўл билан ҳал қилишнинг тўла тарафдоридир. Покистон ўз ташаббусларини илгари суришдан ташқари, Бирлашган Миллатлар Ташкилоти

(Давоми 2-бетда)

Ўзбекистон Республикаси Президентининг ФАРМОНИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ 1995 ЙИЛ 12 МАЙДАГИ «ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИДА ҲИСОБ-КИТОБЛАР ЎЗ ВАҚТИДА ЎТКАЗИЛИШИ УЧУН КОРХОНА ВА ТАШКИЛОТЛАР РАҲБАРЛАРИНИНГ МАСЪУЛИЯТИНИ ОШИРИШ БОРАСИДАГИ ЧОРА-ТАДБИРЛАР ТЎҒРИСИДА»ГИ ПФ-1154 ФАРМОНИНИ ҚИСМАН ЎЗГАРТИШ ТЎҒРИСИДА

Хўжалик юритувчи субъектлар ўртасидаги ҳисоб-китоблар механизмини мустаҳкамлаш мақсадида ҳам Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1995 йил 12 майдаги «Халқ хўжалигида ҳисоб-китоблар ўз вақтида ўтказилиши учун корхона ва ташкилотлар раҳбарларининг масъулиятини ошириш борасидаги чора-тадбирлар тўғрисида»ги ПФ-1154 фармонини қисман ўзгартирган ҳолда:

1. Белгилаб қўйилсинки, товарлар етказиб берилган, хизматлар кўрсатилган, ишлар бажарилган кундан бошлаб тўқсон кун ўтгандан кейин етказиб берилган товарлар, бажарилган ишлар ҳамда кўрсатилган хизматлар учун маблағлар келиб тушмаганлиги муддати ўтган дебиторлик қарзи деб ҳисобланади.

2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1995 йил 12 майдаги ПФ-1154 фармони 2-бандининг биринчи хатбошисидаги «олтмиш» сўзи «тўқсон» сўзи билан алмаштирилсин.

3. Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги манфаатдор вазирлик ва идоралар билан биргаликда ўн кун муддат ичида мазкур фармондан келиб чиққан ҳолда қонунчиликка киритиладиган ўзгартиш ва қўшимчалар ҳақидаги таклифларини Вазирлар Маҳкамасига тақдим этсин.

Ўзбекистон Республикаси
Президенти И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
1999 йил, 19 июль.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгашининг ҚАРОРИ

Биринчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг ўн бешинчи сессиясини чақириш тўғрисида

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Кенгаши **қарор қилади:**

Биринчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг ўн бешинчи сессияси 1999 йил 19 август куни Тошкент шаҳрида чақирилсин.

Ўзбекистон Республикаси
Олий Мажлисининг Раиси
Э.ХАЛИЛОВ

Тошкент шаҳри, 1999 йил 19 июль.

* * *

Олий Мажлиснинг ўн бешинчи сессияси муҳокамасига қуйидаги масалаларни киритиш назарда тутилмоқда:

1. Ўзбекистон Республикаси давлат бюджетининг 1999 йил биринчи ярим йиллигидаги ижроси тўғрисида ахборот.
2. Ўзбекистон Республикасининг 2000 йилги асосий макроиқтисодиёт кўрсаткичлари ва Давлат бюджетининг параметрлари тўғрисида.
3. «Ўзбекистон Республикасининг сайлов тўғрисидаги қонун ҳужжатларига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш ҳақида»ги Қонуннинг лойиҳаси.
4. «Баҳолаш фаолияти тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг лойиҳаси (иккинчи ўқиш).
5. «Гиёҳвандлик воситалари ва психотроп моддалар тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг лойиҳаси.
6. «Табиий монополиялар тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг лойиҳаси (янги таҳрири).
7. «Йўл ҳаракати хавфсизлиги тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг лойиҳаси.
8. «Ўзбекистон Республикасининг Давлат чегараси тўғрисида»ги Қонунининг лойиҳаси.
9. «Телекоммуникациялар тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг лойиҳаси.
10. «Аҳолини ва ҳудудларни табиий ҳамда техноген фавқулодда вазиятлардан муҳофаза қилиш тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг лойиҳаси.
11. «Суд ҳужжатлари ва бошқа органлар ҳужжатларининг ижроси тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг лойиҳаси.
12. «Суд ижрочилари тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг лойиҳаси.
13. «Туризм тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг лойиҳаси.
14. Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ва унинг

(Давоми 2-бетда)

КЕЛАЖАК БУГУНДАН БОШЛАНАДИ

Шу боис кадрлар тайёрлаш Миллий дастурини амалга оширишда ҳар биримиз иштирок этмоғимиз зарур

ТАҲЛИЛ

«Кадрлар тайёрлаш Миллий дастури»нинг босқичма-босқич ҳаётга татбиқ қилина бориши мамлакатимиз ҳаётида муҳим бурилиш ясайди. Мазкур ҳужжат бир қараганда фақат таълим-тарбияга алоқадоргинадек бўлиб кўринсада, моҳият эътибори билан у ўзида мамлакатдаги барча иқтисодий, сиёсий, ижтимоий, маънавий эҳтиёжларни, жараёнлар ва идеалларни қамраб олади.

Юксак таълим тизимисиз иқтисодий, сиёсий, ижтимоий ва маънавий ислоҳотлар кутилган оқибатни бера олмайди. Чунки билим бу — куч, қудрат. Ҳар қандай жамият тўқ фаровон яшашни орзу қилса, унинг фуқаролари самарали меҳнат қилмоқлари лозим. Самарали меҳнатни эса билимсиз, илмсиз, фан тараққиётисиз тасаввур этиб бўлмайди. Фақат билим, юксак маънавиятгина инсонни озод ва улуғвор қилади. Мамлакат фуқаролари қанчалик саводхон ва етук мутахассис бўла олган тақдирдгина, бундай мамлакатнинг мартабаси ҳамиша улуғ бўлади.

Ўзбекистонда бениҳоят катта жавобгарлик билан ҳаётга татбиқ қилинаётган Миллий дастур ўзининг аниқ ҳисоб-китобларига кўра яратилган бой моддий ва маънавий асосига эга. «Кадрлар тайёрлаш Миллий дастури»да кўзда тутилган мақсад ва вазифаларни амалга ошириш учун 1998 йилда 103,1 миллиард сўм, ёки республикамиз ялпи ички маҳсулотининг 7,6 фоизи сарфланган бўлса, жорий йилда бундай харажатлар учун 143

(Давоми 2-бетда)

ХУШВАҚТ БОҒБОННИНГ ВАҚТИ ХУШ

Қашқадарёда ном чиқарган боғбонни— излаб Нишонга бордик

Биз шундай яшаймиз

Боғни айландик. Таърифига тил ожиз. Анвойи мевалар ғарқ пишиб ётибди. Ҳосилнинг ҳисоби йўқ. Олма шохлари ерга тегай-тегай, деб турибди. Боғбоннинг катта фарзанди Бобоназар Хушвақтов қувончини ичига сиғдиролмайди.

— Қайси боғу эрамдан кам бу боғлар!

Боғ оралаб юриб Бобоназарнинг оналари билан учрашиб қолдик. Жанғил момо фарзандини оналик меҳри билан бағрига босади. Бобоназар ойлигим чиқди, деб онажонига пул узатади. Жанғил момо пулни олишга шошилмади.

— Пулни нима қиламан, болам. Болаларингга бер, дафтар, қалам олишсин. Бир дарахт олма сотсам бир ҳовуч пул бўлади. Олмани қара, тўкилиб ётибди. Ана, отанг ҳам келиб қолдилар...

Биз излаб юрган Хушвақт бобо Авлиёқулов шу киши экан. Қадди тик. Чайир. Вужудидан ғайрат ёғилади.

Хушвақт бобонинг ҳикоя қилишича, 1974 йилдан буён шу ерда ишлаб келаяпти.

— Яккабоғда яхшигина уй-жойим бор эди. Чўлда ишлаш учун одам топилмаяпти, деб эшитиб, мен ишлайман, дедим. Шу бўйича йўлга тушдим. Келиб қарасам ростдан одам кам экан. Юз гектар ер беришиб, пахта экасиз, дейишди. Биринчи йили пахта қимматга тушди. Ерга сув ҳайдашга қийналдик. Сув жўяк охирига етгунча эрта кун кеч бўлади. Сув ернинг тагига кетгани-кетган. Илон кўплигини айтмайсизми. Ҳа демасанг оёғингга ўралади. Ҳаммасига чидадик. Ичишга сув тополмаган кунлар ҳам бўлди. Каналга сув келган куни роса тўй бўлди. Одамлар севинганидан ўзини сувга отишди. Каналда ўйноқлаб оқаётган сувга қараб қувондик. Кўзларимиздан ёш оқди. Сув билан саломлашиб, биз сенга ишониб келганмиз, деб йиғлаб юбордик. Шу гапларимнинг ҳаммасини ёзинг. Баҳор ойи бола-чақани кўчириб келдим. Яккабоққа борсам одамлар мени танишмади. Чўл шароитида ишлаб озғин бўлиб кетганман. Рангу-рўйим бир аҳвол кўринган

(Давоми 2-бетда)

КЕЛГУСИ СОНДА:

Қорақалпоғистон қоракўлчилиги муаммолари

Янги усул афзаллиги нимада?

«Хону монимдан адашганман...»

Ўзбекистон Республикаси Президентининг
ФАРМОНИ

1999 ЙИЛ 1 АВГУСТДАН БОШЛАБ ИШ ҲАҚИ, ПЕНСИЯ, СТИПЕНДИЯ ВА ИЖТИМОИЙ НАФАҚАЛАР МИҚДОРИНИ ОШИРИШ ТЎҒРИСИДА

(Давоми. Боши 1-бетда)

вазирликлар, идоралар, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳри ҳокимликлари, бюджетдан маблағ билан таъминланадиган ташкилот ва муассасалар мазкур фармон қоидаларидан келиб чиққан ҳолда пенсиялар, нафақалар, стипендиялар ҳамда бюджет муассасалари ва ташкилотлари ходимларининг маошларини ўз вақтида қайта ҳисоблаб чиқишни таъминласинлар.

6. Бюджет муассасалари ва ташкилотлари ходимларининг иш ҳақи, пенсиялар, нафақа ва стипендияларнинг оширилиши билан боғлиқ харажатлар республика давлат бюджети ва пенсия жамғармаси ҳисобидан амалга оширилсин.

7. Хўжалик ҳисобидаги корхона ва ташкилотлар меҳнатга ҳақ тўлашнинг базавий фондининг белгиланган миқдоридан келиб чиққан ҳолда ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш ҳамда меҳнат чиқимларини камайтириш ҳисобидан 1999 йил 1 августдан бошлаб иш ҳақи миқдорини мазкур фармонда белгиланган энг кам иш ҳақи миқдорига мувофиқ оширсинлар.

8. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1998 йил 25 ноябрдаги ПФ-2144 фармони 7-банди истисно қилинган ҳолда ўз кучини йўқотган деб ҳисоблансин.

9. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ўн кун муддат ичида мазкур фармонни амалга ошириш юзасидан қарор қабул қилсин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
1999 йил 19 июль.

Покистон Ислом Республикаси Бош вазири Навоз Шариф Жаноби Олийларининг номаси

(Давоми. Боши 1-бетда)

ва Ислом Конференцияси Ташкилоти билан тинчлик жараёнини амалга оширишда кенг ҳамкорлик қилиб келмоқда. Биз Афғонистон муаммосининг сиёсий ечимини қидиришга бағишланган «6+2» гуруҳи фаолиятини тўла қўллаб-қувватлаймиз.

Ишончим комилки, Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Жаноби Олийлари раҳбарлигида ўтаётган «6+2» гуруҳининг Тошкент учрашуви Афғонистонда барқарор тинчлик ўрнатиш бўйича барчамизнинг ҳамкор саъй-ҳаракатларимиздаги муҳим босқич бўлади.

* * *

Афғонистон муаммоларига бағишланган «6+2» гуруҳининг Тошкент учрашуви иштирокчиларига

Тожикистон қўшни Афғонистонда тинчлик, миллий тотувлик ва барқарорлик ўрнатиш масалаларига алоҳида муҳим аҳамият беради. БМТ шафеълигида ўтказилаётган, Афғонистондаги вазиятни барқарорлаштириш йўлларини қидиришга қаратилган «6+2» гуруҳида иштирок этаётган мамлакатларнинг саъй-ҳаракатлари самарали бўлади ҳамда жафокаш Афғон заминида тинчлик қарор топишига кўмаклашади, деб ишонч билдиришга ижозат бергайсиз.

Фурсатдан фойдаланиб, Афғонистондаги барча қарама-қарши томонларни баҳсли масалаларни қурол ишлатиш йўли билан ечишга интилишнинг самарасиз эканини идрок қилишга, жаҳон ҳамжамиятининг даъватларига қулоқ солиб, музокаралар бошлашга чақираман. Ишончим комилки, бу қанча тез рўй берса, Афғонистон учун ҳам, бутун минтақамиз учун ҳам шунча яхши бўлади.

Мен жаҳон ҳамжамиятини Афғонистон муаммоларига эътиборни кучайтириш ҳамда Тошкент учрашувида эришилажак келишувларни қўллаб-қувватлашга чақираман.

Сизга, Афғонистондаги вазиятни барқарорлаштириш бўйича ўтказилаётган Тошкент учрашувининг барча иштирокчиларига ушбу хайрли ишда муваффақият тилайман.

Имомали РАҲМОНОВ,
Тожикистон Республикаси Президенти.

Биринчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг ўн бешинчи сессиясини чақириш тўғрисида

(Давоми. Боши 1-бетда)

раҳбариятининг 1995-1999 йиллардаги фаолияти тўғрисида.

15. Иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига ҳамда халқ депутатлари вилоят, туман ва шаҳар Кенгашларига сайлов тайинлаш тўғрисида.

16. Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловини тайинлаш тўғрисида.

Ушбу масалалар билан бир қаторда Олий Мажлис ваколатига кирувчи бошқа масалаларни ҳам депутатлар муҳокамасига киритиш мўлжалланмоқда.

Олий Мажлиснинг ўн бешинчи сессиясига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш учун Олий Мажлис Раисининг ўринбосари А.Қосимов бошчилигида депутатлар ишчи гуруҳи тузилди.

Тинчлик ва барқарорлик - минтақамиз тараққиётининг бош омили

(Давоми. Боши 1-бетда)

минтақа мамлакатлари билан биргаликда «6+2» гуруҳи доирасида Афғонистон муаммосини тинч ҳал этиш йўлларини излашда фаол иштирок этаётгани — бу халқаро тажрибада жуда камдан-кам учрайдиган, айтишим мумкинки, мислсиз воқеадир.

Ўз-ўзидан равшанки, бу гуруҳни тузиш ва унинг ишини ташкил этишда, жумладан мазкур анжуманнинг бугунги мажлиси ўтказилишида БМТ ҳал қилувчи ўринда турибди.

Шу муносабат билан БМТнинг Афғонистон бўйича махсус миссияси аҳамиятини, шунингдек унинг раҳбари — БМТ Бош котибининг махсус вакили Лахдар Брахимининг афғон диёрида тезроқ тинчлик ўрнатилишига қаратилган самарали ишини алоҳида таъкидламоқчиман.

Бугунги учрашувимиз жаноб Лахдар Брахимининг БМТ шафелигида «6+2» гуруҳида иштирок этувчи мамлакатлар вакиллари билан биргаликда икки йил давомида олиб борган қизғин ишининг якунидир. Бу гуруҳнинг мақсади Афғонистон муаммосини ҳал этиш йўлларининг умумий тамойиллари ва ягона ёндашувини ишлаб чиқишдан иборат.

Анжуманнинг кўп иштирокчилари фикримга қўшиладилар деб ўйлайман — Афғонистондаги бугунги вазиятни асосан Афғонистон жамиятининг таркибий қисмини ташкил этувчи икки куч — «Толибон» ҳаракати ҳамда унга қарши турган Аҳмад Шоҳ Маъсуд раҳбарлигидаги бирлашган гуруҳ шакллантирмоқда.

Ҳозирги вақтда Афғонистон можаросининг кўпгина иштирокчилари, шунингдек, уларнинг орқасида турган кучлар Афғонистон можаросини ҳарбий йўл билан ҳал қилиб бўлмаслигини тушуниб етмоқда. Афғонистон можароси бошлангандан то бугунги кунгача бўлган даврдаги мисли кўрилмаган бу вазиятни тўғри баҳоламаслик мумкин эмас.

Афғонистон ичидаги кучлар ўртасидаги уруш ҳаракатларини тўхтатиш ва музокарани қайтадан бошлаш зарурлиги бир-бирига қарши курашаётган томонлар ўртасида музокаралар жараёнини бошлашга ана шу ноёб имкониятни тушуниб етиш ва англашни тақозо қилмоқда.

Айни ҳозирги вақтда вужудга келган вазият мазкур анжуманнинг барча иштирокчиларидан, бизнинг фикримизча, асосий вазифани — **музокаралар жараёнини бошлаш, бутун Афғонистон халқи, ундаги этник гуруҳлар манфаатларини кўзлаган ҳолда қарашларнинг ўхшаш нуқталарини, ўзаро мақбул бўладиган келишувларни излаш йўли билан музокаралар жараёнини шакллантириш бўйича ўзаро мақбул умумий ёндашувларни ишлаб чиқиш вазифасини ҳал қилишда катта масъулиятни талаб қилмоқда.**

Бу ёндашувларни ишлаб чиқишда воқеалар тақозоси билан Афғонистон можаросига бошқаларга нисбатан кўпроқ жалб этилган икки мамлакат — Покистон ва Эроннинг қарашларининг яқинлиги алоҳида аҳамиятга эга бўлади, десам, фикримга қўшилсангиз керак.

Айни пайтда «Афғонистон қўшнилари ва дўстлари» гуруҳи фаолиятининг асосий тамойили мустақил давлат ички ишларига аралашмаслик, унинг ҳудудий яхлитлигини сақлаб қолиш эканини таъкидлаш зарур. Кўп йиллар давомида Афғонистоннинг ички ишларига четдан аралашиш афғонларда табиий равишда воситачиларга ишончсизликни вужудга келтиргани эътиборга олинса, бу тамойил алоҳида аҳамият касб этади.

Афғон халқи ва унинг раҳбарлари ўз мамлакатлари тараққиётнинг қайси йўлидан боришини ва тинч ҳаёт қандай ҳукумат бошчилигида тикланишини ўзлари мустақил равишда танлаб олишлари керак.

Биз ҳозир йигирма йилдан ортиқ давом этаётган беҳуда хунрезлик ва вайронагарчилик даврида вужудга келган ҳамда илдиз отган жуда кўп эски муаммолар мавжуд бўлган узоқ ва мураккаб йўлнинг бошида турганимизни тушунамиз.

Назаримизда, Афғонистон жамиятининг тинч ҳаёт йўлига қайтиш жараёни **шошма-шошарликсиз,** босқичма-босқич амалга оширилиши лозим.

Биз «6+2» гуруҳининг ташқи ишлар вазирлари ўринбосарлари даражасидаги бундай учрашувларни мунтазам равишда навбати билан гуруҳнинг бошқа мамлакатларида ўтказиш лозим, деб ҳисоблаймиз. Навбатдаги учрашувни балки Ашгабадда ўтказиш мумкин бўлар. Ҳозирги учрашув чоғида Тошкент Декларациясини имзолашдан ташқари, барчамиз музокаралар жараёни механизмини ишлаб чиқиш тўғрисида ўйлаб кўришимиз лозим.

Назаримизда, музокаралар механизмида аввалгидек БМТ Бош котибининг Афғонистондаги махсус вакили ва махсус миссияси асосий ўринда туриши керак. Олдига қўйилган янги вазифаларни ҳисобга олиб, уларнинг мандатлари ва ваколатларини қайта кўриб чиқиш ва кенгайтириш лозим бўлади.

Шундай қилиб, «6+2» гуруҳи воситачилигида тинчлик жараёнини янада ривожлантириш ҳар бир янги босқичга Тошкент Декларацияси тамойилларига мувофиқ равишда аниқ натижалар билан чиқишимизга имкон берган бўлур эди.

Шу муносабат билан БМТ шафелигидаги «6+2» гуруҳи ёрдамида бундан кейинги тинчлик жараёни истиқболлари, назаримизда қандай бўлишини айтишга рухсат этгайсиз, бу тинчлик жараёни қуйидаги босқичлардан иборат бўлиши мумкин:

Биринчидан, БМТ Бош котибининг махсус вакили воситачилигида бугун Афғонистонда бир-бирига қарши курашаётган **икки асосий куч** ўртасида ўт очишни тўхтатиш, ҳарбий асирларни айирбошлаш, Афғонистонга инсонпарварлик ёрдамини етказиб бериш учун йўлларни очиш ва ички тўсиқларни олиб ташлаш тўғрисида битимлар тузиш зарурий дастлабки босқич бўлади.

Иккинчидан, кейинги босқичда Афғонистоннинг давлат тузуми ва барча томонлар вакилларидан иборат ҳукумат тузишнинг асосий тамойиллари бўйича умумий ёндашувларни ишлаб чиқиш мақсадга мувофиқдир.

Учинчидан, Афғонистондаги можарони бартараф этиш, шу жумладан қочоқларни қайтариш, миналардан тозалаш, қуролсизланиш ва шу каби бошқа масалалар тўғрисида қарама-қарши томонлар ўртасида Умумий битимлар якунловчи мажмуини қабул қилиш.

Афғонистон томонлари рози бўлган тақдирда, уларнинг ўртасидаги Умумий битимлар «6+2» гуруҳига аъзо мамлакатлар ташқи ишлар вазирлари иштирок этадиган учрашувда имзоланиши мумкин бўлур эди.

Тўртинчидан, Афғонистондаги ички тинчлик жараёни билан бир вақтда «6+2» гуруҳига аъзо мамлакатлар Афғонистонни урушдан кейинги тиклашга қаратилган **кенг кўламли инсонпарварлик ҳамда молиявий иқтисодий ёрдам** кўрсатиш бўйича халқаро дастур ишлаб чиқишлари мумкин. Шу муносабат билан биз Япония ҳукуматининг Токиода Афғонистонга ана шундай ёрдам кўрсатиш хусусида халқаро конференция ўтказиш тўғрисидаги ташаббусини қўллаб-қувватлаймиз.

Бешинчидан, воқеалар ана шу тарзда ривожланиб борса, якунловчи босқичда БМТ Бош Ассамблеясининг Афғонистон бўйича махсус сессиясини ўтказиш тўғрисидаги масалани кўриб чиқиш мумкин бўлур эди. Бундай сессиянинг ўтказилиши мазкур мамлакатда тинчлик ўрнатиш бўйича якунловчи битимлар халқаро ҳамжамият томонидан сиёсий жиҳатдан эътироф этилганининг рамзи бўлур эди.

Бундай сессияни чақириш Бош Ассамблеянинг 1980 йилдаги олтинчи фавқулодда махсус сессиясида қабул қилинган, хусусан **«Афғонистон халқига ташқаридан ҳеч қандай аралашувсиз, қўпорувчилик фаолиятисиз, мажбур қилмасдан ёки тазйиқ ўтказмасдан ўз бошқарув шаклини белгилашга, ўз иқтисодий, сиёсий ва ижтимоий тизимини танлаб олишга имкон бериш»**га даъват этувчи резолюциясининг мазмунига тўла-тўкис мос келур эди.

Ушбу анжуман иштирокчилари эътиборига ҳавола этилган **«Афғонистондаги можарони тинч йўл билан бартараф этишнинг асосий тамойиллари тўғрисида»**ги Тошкент декларацияси лойиҳаси Бирлашган Миллатлар Ташкилотида узоқ вақт тер тўкиб қилинган ишнинг натижасидир, у **«6+2» гуруҳига бирлашган деярли барча «Афғонистон қўшнилари ва дўстлари»нинг позициясини ифодалайди.**

Бу ҳужжатни ва унда кўзда тутилган узоқ муддатли истиқболга мўлжалланган дастурни маъқуллаш ва қабул қилиш Афғонистонда тинчликка эришиш бўйича музокара жараёнига ишончли ва адолатли пойдевор қўйишига аминман.

Хонимлар ва жаноблар!

Ушбу анжуманнинг барча иштирокчиларига: Афғонистон вакилларига, АҚШ делегациясига, Россия делегациясига, ХХР делегациясига, Эрон Ислом Республикаси, Покистон Ислом Республикаси, Тожикистон Республикаси ва Туркманистон Республикаси делегацияларига, табиийки, БМТ вакилларига Афғонистон муаммосини ҳал этиш йўлидаги ҳаракатлари учун чуқур эҳтиром ва миннатдорлик туйғуларини яна бир бор изҳор этишга ҳамда барчангизга кўзланган мақсадни амалга оширишда — **Афғонистонда тинчлик, барқарорлик ва хавфсизликка эришишда** катта сабр-қаноат тилайман.

Эътиборингиз учун раҳмат.

ТОШКЕНТ УЧРАШУВИ:

АФҒОНИСТОН МУАММОСИНИ ҲАЛ ЭТИШ ЙЎЛИДАГИ МУҲИМ ҚАДАМ

(Давоми. Боши 1-бетда)

Негаки, Афғонистонда тинчлик ва барқарорлик ўрнатилиши мамлакатимиз, қолаверса, бутун минтақа хавфсизлигини таъминлаш учун шароит яратади. Хавфсизлик ва барқарорлик эса тараққиётнинг энг муҳим шартидир.

Шу боисдан Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов 1993 йилда БМТ Бош Ассамблеясининг 48-сессиясида сўзлаган нутқида Афғонистон муаммосига жаҳон ҳамжамиятининг эътиборини қаратиб, бу масаланинг нечоғлик жиддий эканини алоҳида таъкидлаган эди. БМТ Бош Ассамблеясининг 1995 йилда бўлиб ўтган 50-сессиясида эса давлатимиз раҳбари Афғонистон муаммосини бартараф этиш борасида қатор амалий таклифларни илгари сурди. Хусусан, бу давлатга қурол-яроғ киритишни қатъий таъқиқлаш зарурлигини алоҳида қайд этди. Шунингдек, Ислом Каримов бошқа кўплаб халқаро анжуманларда, турли давлатлар раҳбарлари билан музокараларда минтақа хавфсизлигини мустаҳкамлаш, бунинг учун энг аввало, Афғонистон можаросини тинч йўл билан бартараф этиш зарурлигини такрорлашдан чарчамайди. Зеро, Афғонистондаги уруш нафақат бизга ёинки минтақамизга, балки халқаро хавфсизликка, ҳатто инсоният келажагига жиддий хавф туғдираётгани сир эмас. Яъни, бугун мазкур муаммо фақатгина қуролли ҳаракатлар билангина боғлиқ эмас, балки бу тупроқда улкан миқдорда наркотик моддалар ва қурол-яроғ контрабандаси авж олаётгани, террорчилик ва диний экстремизм унсурлари урчиб бораётгани ҳам жаҳон аҳлини ҳақли равишда ташвишга солаётгани табиий.

1997 йил Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов Афғонистонга чегарадош олти мамлакат ва АҚШ ҳамда Россия иштирокида мулоқот гуруҳи ташкил этиш ташаббусини илгари сурди. Орадан кўп ўтмай, бу ташаббус ҳаётда ўз инъикосини топди — «6+2» гуруҳи ташкил этилди. Унинг биринчи учрашуви 1997 йил 16 октябрда Нью-Йоркда бўлиб ўтган эди.

Тошкент анжуманида иштирокчилар Афғонистон можаросини тинч йўл билан ҳал этиш чора-тадбирлари хусусида ўз фикр-мулоҳазаларини баён қилди. Афғонистоннинг ички муаммоларини бартараф этишда ташқи кучларнинг аралашувига чек қўйиш, ўзаро нифоқдаги томонлар ўртасида тўғридан-тўғри музокараларни бошлаш зарурлиги таъкидланди.

Анжуман ниҳоясида «Афғонистондаги можарони тинч йўл билан бартараф этишнинг асосий тамойиллари тўғрисида»ги Тошкент Декларацияси имзоланди.

Учрашув якунида маҳаллий ва хорижий оммавий ахборот воситалари вакиллари учун матбуот анжумани бўлди. Унда Л.Брахими «6+2» гуруҳи учрашувининг бевосита Афғонистон жойлашган минтақа — Ўзбекистонда ўтаётгани муҳим аҳамият касб этажагини таъкидлади. Яна бир эътиборга молик томони шундаки, Тошкент учрашувида Афғонистондаги икки асосий гуруҳ «Толибон» ҳаракати ҳамда Афғонистон Бирлашган фронти вакиллари илк бор бир стол атрофига йиғилди. Шунингдек, қабул қилинган Тошкент Декларацияси Афғонистонда тинчлик ўрнатиш йўлидаги залворли қадам бўлганини қайд этди. БМТ Бош котибининг Афғонистон бўйича махсус вакили мазкур Декларация узоқ вақт мобайнида ишлаб чиқилгани ва ўзида Афғонистон заминида тинчлик ўрнатишнинг асосий тамойилларини жамлаш билан бирга, эндиликда «6+2» гуруҳи аъзоларининг нуқтаи назари ва қарашларини умумлаштирадиган муҳим ҳужжат сифатида ҳам амал қилишини айтди.

Дарҳақиқат, Тошкент Декларациясининг қабул қилиниши катта аҳамиятга эга. У «6+2» гуруҳига аъзо давлатлар ҳамда Афғонистонда низолашаётган томонлар учун тинчликка элтувчи харита вазифасини бажаришга қаратилган. Матбуот анжуманида таъкидландики, Декларация сўнгги манзил эмас. У «Толибон» билан Бирлашган фронт ўртасида, шунингдек, улар билан «6+2» гуруҳи аъзолари ўртасида тўғридан-тўғри мулоқот йўлга қўйилишига асос бўлади. Афғонистонда низолашаётган гуруҳлар вакиллари бундай музокараларга тайёрлик билдирди. Демак, Афғонистонда тинчлик ўрнатиш жараёни изчил давом этади, дея умид қилиш мумкин.

(ЎзА).

КЕЛАЖАК БУГУНДАН БОШЛАНАДИ

(Давоми. Боши 1-бетда)

миллиард сўм, ёки ялпи ички маҳсулотнинг 8,1 фоизини ажратиш назарда тутилган.

Ўзбекистон таълимга сарф этилаётган харажатлари бўйича дунёнинг етакчи мамлакатлари даражасига яқинлашиб қолди.

Ўтган йиллар давомида Ўзбекистонда ўқувчилар, талабалар, профессор-ўқитувчилар учун кенг ижтимоий ҳимоя инфраструктураси яратилди. Жумладан, 1997 йилнинг 1 июлидан бюджет муассасалари ва ташкилотлари ходимларининг иш ҳақи, барча турдаги нафақалар, Олий ўқув юртлари талабалари, ўрта махсус ва ҳунар техника билим юртлари ўқувчилари степендиялари ҳамда таълим тизимида банд бўлган барча категориядаги ходимларнинг маош миқдори ўрта ҳисобда 1,5 баробарга оширилган эди.

1998 йилнинг декабр ойидан бошлаб эса, олий ўқув юртларида банд бўлган 18,5 минг ўқитувчининг маоши 25 фоизга оширилди. Бу тадбирнинг ўзи учун бир йилда давлат бюджетидан 170 миллион сўм сарфланди.

Бугунги кунда мамлакат олий мактаби 18 университет, 42 институт, муаллимлар ҳамда олий ўқув юртлари ўқитувчилари малакасини ошириш институтини ўз ичига олган мукаммал тизимдир. Мазкур тизимда 164 мингдан ортиғроқ талабага дарс бераётган профессор-ўқитувчиларнинг 52 фоизи фан доктори ва фан номзодларидир. Олий таълимда кадрлар тайёрлашни марказлаштиришдан ҳуқуқий йўналишга ўтиш иши олиб борилмоқда, ўқув юртларининг тармоғи кенгаймоқда, университет таълими ривожланмоқда. Билимнинг янги тармоқлари бўйича кадрлар тайёрлаш йўлга қўйилмоқда.

Айни вақтда мазкур жараёнлар олий ўқув юртлари моддий базаси заминини мустаҳкамлаш ва бойитиш билан биргаликда олиб борилмоқда. Талабалар замонавий янги педогогик технологиялар асосида билим олишлари учун олий ўқув юртларининг аудитория, кабинет, лаборатория хоналари замон талаби даражасида жиҳозланмоқда.

Шу билан биргаликда давр, юртимизни ривожланган мамлакатлар қаторига кўтариш, халқимизнинг илм-фанга бўлган талаби, Президентимиз раҳнамолигида қабул қилинган Миллий дастур таълим тизимини янги поғонага кўтаришни, унинг ҳаёт тарзини, мавжудлик технологиясини тубдан ўзгартиришни талаб қилмоқда.

Бунинг учун эса, биринчи галда олий ўқув юртларини бошқаришни такомиллаштириш, муассислар, ҳомийлар, жамоат назорат кенгашлари шаклидаги жамоат бошқарувини жорий этиш, ўқув юртлари режаларининг мукаммаллигини ошириш, улар бўйича ўқитиладиган фанлар тизимини муттасил суратда янгилаб бориш, ўқув жараёнининг блокларига мос ҳолда узлуксизликка асосланган тезкорлик механизмини олиб кириш зарур бўлиб қолди.

Юқорида келтирилган муаммоларни ҳал қилиш бобида республиканинг олий ўқув юртларида маълум тажрибалар тўпланган. Гап ана шу тажрибаларни ривожланган мамлакатлар олий мактаблари ютуқларини ҳисобга олган, бутун жаҳон илм аҳлининг фахри бўлиб қолган буюк алломаларимиз асос солган миллий-илмий тафаккурга суянган ҳолда тартибга солиш, бойитиш, мукаммал бир тизимга келтириш, ундан унумли фойдаланишнинг восита ва усулларини яратишдадир.

Олий таълим самарадорлигини оширишда муҳим бўғинлардан бири ўқитиладиган фанлар бўйича дастурлар, дарсликлар ва ўқув қўлланмаларининг сифати масаласидир. Очиғи мустабид тузумда ўқув жараёни билим даражаси ўртача бўлган ўқувчи-талабага мўлжалланган бўлиб, мустақил фикр юритиш, меҳнат фаолияти кўникмаларини ҳосил қилишни мутлақо ҳисобга олмаган жараён эди. Дастурлар, дарсликлар ва ўқув қўлланмалари бир қарашнинг ҳукмронлиги тамойилига кўра тайёрланиб, ўқувчи-талабалардан ана шу маддохликнинг ёддан такрорлаб берилишини талаб қилар, ҳар бир фанни ўзлаштиришда ўйлаб кўриш, солиштириш ва таҳлил қилишга ўрин қолдирилмас эди. Чунки ўқувчи-талаба учун билағонлар азалдан ўйлаб, масалаларни ечиб қўйган эдилар. Шу боис, мутахассиснинг малакаси унинг маълумоти даражасига мос келавермас, ишлаш учун эса, дипломга эгалик қилишнинг ўзи кифоя қилар эди.

Албатта, бугунги ўтиш даврида бу етмиш йиллик асоратнинг таъсири ҳам йўқ эмас. Аммо бугун республикамизнинг барча олий ўқув юртларида ўқув дастурлари, дарсликлар ва ўқув қўлланмалари устида жиддий илмий-услубий ишларнинг олиб борилиши ўзининг дастлабки самарасини бермоқда. Бунга биз ижтимоий-гуманитар, иқтисодиёт ва молия, аниқ фанларга оид бир қатор дастур ва қўлланмаларни мисол сифатида келтиришимиз мумкин.

Лекин мамлакатимиз ўз олдига қўйган буюк мақсадларини амалга оширишга қодир ва лаёқатли, тадбиркорлик сифатларига эга бўлган, ҳар қандай рақобатга чидай оладиган маънавий баркамол ва малакали мутахассисни тайёрлаш учун бир хиллик, ўрта миёналилик, бир тамойиллилик ўлчовларидан бегона бўлган, алоҳида олинган ҳар бир талабанинг интеллектуал эҳтиёжини нафақат қондиришга, балки уни ривожлантиришга ёрдам берадиган, уни изланишга, эркин ижод этишга етакловчи, фикрда, ечимда ўзлигига эга бўлишини шакллантирадиган дастурлар, дарсликлар ва ўқув қўлланмаларини яратмоғимиз керак.

Вақт кутмайди. Мамлакат тараққиёти шундай тезлик билан кетмоқдаки, эртанги талаба бугунгисидан бир неча маротаба юқори даражада бўлиши аниқ. Шунинг учун биз бугун бир фан бўйича бир-бири билан рақобат қила оладиган, савия даражаси турлича бўлган талабалар учун бир нечта туркум дарслик ва ўқув қўлланмаларини тайёрлашимиз зарур.

Жамият маънавиятини янада юксалтириш ҳамда кадрлар масаласи — Ўзбекистоннинг стратегик ривожланишининг устивор йўналишлари эканлигидан келиб чиқиб, «Кадрлар тайёрлаш Миллий дастури»да олға сурилган мақсад ва вазифаларни ҳаётга татбиқ этишда фаол иштирок этишимиз муҳим ва долзарб вазифадир.

Бу ишда кечиксак бизни ҳеч ким, тарих ҳам кечирмайди.

М. ШАРИФХЎЖАЕВ,
Тошкент Молия институти ректори, академик.

Деҳқонобод туманидаги «Арчазор» фермер хўжалигида айни пайтда 10 бош қорамол, 100 бош қўй-қўзи меҳр билан парваришланмоқда. Бундан ташқари 20 гектар ернинг 13 гектарига лалми ғалла, қолган майдонларга полиз экинлари қадалганди. Ғалладан мўл ҳосил олинди.

СУРАТЛАРДА: 1. Фермер хўжалиги раҳбари Эгамшукур Эрдадаев. 2. Сурувлар яйловда.

Абдурасул ПАРДАЕВ олган суратлар.

ХУШВАҚТ БОҒБОННИНГ ВАҚТИ ХУШ

(Давоми. Боши 1-бетда)

бўлса керак. Чўлдан топганинг шуми, деганлар бўлди. Қулоқ солмадим. Мана худога шукур, пахта экиб кам бўлмадим. Ғалла экиб уйим буғдойга тўлди.

— Боғдан гапиринг...

— Ўттиз гектарлик боғ. Олма ҳам бор, ўрик ҳам бор, кўксултондан тортиб шафтолигача, бодомдан тортиб беҳигача... Узум билан ёнғоқни айтмадим. Икки гектар узум бор, ҳар йили тонналаб ҳосил беради. Боғбон бўлсанг бол ялайсан, деганлар. Бу гапнинг мағзини чақиб кўринг. Топиб айтишган. Лекин боғини боласидай асраган киши бол ялайди.

Яна бир гап эсимдан чиқибди: болалар шарбат цехи қурамиз, дейишаяпти. Қуринглар, қарз оламиз, дедим. Икки миллион кетар экан. Шу пулни банкдан олсак ишни бошлаб юборамиз. Цех қурмасак бўлмайди. Мевани кўрдингиз. Кўплигидан шошиб қолаяпмиз. Енгил машина бор. Бу билан бунча ҳосилни ташиб бўладими? Боғчаларга, ташкилотларга тарқатаяпмиз. Маманазар ўғлимиз белини маҳкам боғлаб ишлаяпти. Айрим кунлари ярим тоннага яқин мева терилади. Ҳа демай узум пишади. Цех қурилса мевани сотамиз, деб овора бўлмаймиз.

— Шу боғлар неча йилдан буён мева беради?

— Ўн йилдан ошди. Мингдан кўпроқ мевага кирган дарахт бор. Айримлари бир ботмон мева беради. Рўзғор яхши. Еб-ичарга ҳамма нарса бор. Беш-ўнта мол қилганмиз. Ҳар куни учта сигир соғилади. Тўй-маърака бўлса гўшту мева, сабзавот деҳқончилик. Ўғил-қизлар янги уй қуришаяпти. Қурилиш учун ёғоч излаб юрмаймиз. Бир гектарга терак экилган. Зарур бўлганда қурилишга ишлатаяпмиз.

Боғни деб бормаган жойим қолмади. Яккабоғдан бошлаб Самарқандгача бордим, Фарғона томонларни айланиб чиқдим, Тожикистонда бўлдим. Ниҳол изладим. Меҳнатларим зое кетмади. Мева-узумнинг хили юздан ошди...

Хулоса гапим шуки, ҳалол ишлаган одам роҳатини кўради. Мен шу нарсага ишонч ҳосил қилганман. Кўчиб келган йилим бир арава юкимиз бор эди. Энди кўринг ўнта машина ҳам сетмайди. Худога шукур, боймиз. Бу мустақиллик шарофати. Битта орзуим бор. Президентимиз Ислом Каримов боғимизга келиб мевалардан еб кўрсалар. Газетага шу гапларимни ёзинг...

Чўл қўйнида обод боғлар кўпдир. Лекин назаримизда уларнинг ҳеч бири Хушвақт бобо бўстонига тенг келолмайди. Ишонмасангиз бориб кўринг.

Бозор ЭРҚОРОВ,
«Қишлоқ ҳаёти» мухбири.

МАМЛАКАТИМИЗ МУСТАҚИЛЛИГИНИНГ 8 ЙИЛЛИГИ ОЛДИДАН

ИСТИҚЛОЛ ВА ИСТИҚБОЛ

СИРДАРЁ: КЕЧА, БУГУН, ЭРТАГА

АВВАЛГИЛАРГА ЎХШАМАС...

Бугун Сирдарё вилояти ҳақида гап кетганида улуғ бобомиз соҳибқирон Амир Темур ҳазратлари айтган бир ҳикмат ёдга тушади. «Қудратимизга шубҳаланганлар биз қурган обидаларни томоша қилсин», деган эдилар у киши. Орадан неча асрлар ўтиб ҳам ўзининг қадру қимматини йўқотмаган мазкур таъкидлар бугунги кунга келиб яна ҳам баландроқ жаранглаб, акс садо бераётгандай. Дарвоқе, халқимиз эришган истиқлол натижаларини кўриб кузатмоқчи бўлганлар энди юртимизнинг хоҳлаган гўшасини бемалол томоша қилаверсинлар. Хулоса ясаб холис тан беришга биргина мана шу Мирзачўл дея аталадиган қўриқ воҳада истиқлол йилларида амалга оширилган, четдан қараганда ақл бовар қилмайдиган улкан бунёдкорлик ишларининг ўзиёқ кифоя қилади.

Аввал бошдан таъкидлаш керакки, 1996 йилнинг октябрь ойида бўлиб ўтган халқ депутатлари вилоят кенгашининг навбатдан ташқари сессияси ва унда сўзга чиққан Президентимиз Ислом Каримовнинг сермазмун нутқлари вилоят ҳаётида бутунлай янги тараққиёт йўналишларини аниқ белгилаб берди. Сессиядан кейин ўтган уч йилга яқин вақт мобайнида вилоятда амалга оширилган барча турдаги ижобий ишларни бугун шу ерда яшаб, меҳнат қилаётган аҳоли собиқ иттифоқ даврида, 70 йил давомида қилинмаган эди, дея очиқдан-очиқ эътироф этмоқдалар. Бир қарашда бу ўта таажжубли таъкидга ўхшайди. Ахир, уч йил қаерда-ю, етмиш йил қаерда. Аммо кўз алдамайди. Қолаверса, бу вақт ичида вилоятдан кетиб, бугун қайта ташриф буюрган ҳар қандай киши албатта, тўхтаб сиздан йўл сўрайди. Бўлмаса адашиб қолиши турган гап. Мана шунинг ўзиёқ вилоятнинг тубдан ва бутунлай қайтадан ўзгарганлигига етарлича далил ҳисобланади.

Ёдингизда бўлса, илгари вилоят марказига кираверишда йўлнинг чап томонида «Гулистон» деган йирик ҳарфли ёзувлар бўларди. Бугун ўша ёзув ўрнидан олиниб 15 чақирим Бахт шаҳри томон суриб қўйилган. Бу ўтган қисқа давр мобайнида Гулистон шаҳрининг фақатгина бир томони 15 километрга кенгайганлигини кўрсатиб турибди. Бу ҳақдаги сўзга ҳам алоҳида урғу берсак ярашади. Боиси, оралиқдаги ана шу узун масофа фақат ботқоқлик, тўқайзор ва шўрхок ерлардан иборат эди. Эндиликда мана шу ғариб маскандаги кўзни қувонтирадиган ўнлаб мажмуалар — энг замонавий архитектура лойиҳаси асосида қурилган бинолар, анҳорлар бўйидаги шарқона услубда қад ростлаган чойхона ва ошхоналар, биржа ва улгуржи бозорларни бемалол мустақиллик иншоотлари деб аташ мумкин. Одамлар дилидаги кечаги орзулар бугун тўла маънода ҳақиқатга айланиб, мамлакатимизда мазкур вилоятнинг ўзига хос ўрин тутаётганлигини, алоҳида нуфузга эга бўлиб бораётганлигини намойиш қилмоқда. Бу ҳақда асосли фикрлар жуда кўп. Бажарилган ва амалга оширилаётган хайрли ишлар ҳақидаги мисоллар ҳам сон-саноқсиз. Энг муҳими, Сирдарёда кадрлар танлаш ва уларни жой-жойига қўйишга алоҳида эътибор берилиб, мавжуд имкониятлардан оқилона фойдаланиш ва хорижий сармояларни кўпроқ жалб этиш ҳисобига юксалиш юз бермоқда. Иқтисодий ислоҳотлар ҳамма жабҳаларда ҳаётга изчил жорий этиляпти.

Ўтган 1998 йилнинг бошида 24 хил фармацевтика маҳсулотлари ишлаб чиқаришга ихтисослашган 1та «Лечива» — Ўзбекистон — Чехия қўшма корхона иш бошлаган бўлса, бугунга келиб бундай қўшма корхоналар сони 30 дан ошиб кетди. Айни вақтда вилоятда хорижий фирмалар билан ўзаро ҳамкорлик қилаётган жамоалар кун сайин кўпайиб бормоқда. Улар орасида Австрия, Италия, Чехия, Туркия, Германия, Эрон, Хитой, Швейцария, Франция каби мамлакатлар, шунингдек, Ҳамдўстликдаги Россия, Белорусь, Украина ва Қозоғистон сингари давлатлар бор.

Сайхунобод туманидаги «Сайхунсут» — Ўзбек — Англия, яна шу тумандаги «Сайхун-Пая» — Ўзбек — Покистон қўшма корхоналарининг маҳсулотларига хорижда ҳам талаб катта. Улар қаторида қандолатчилик бўйича «Абдуғани — Мансур» — «Туркистон — Сурия ва «Каттон» Тошкент — Италия кийим-кечак ишлаб чиқаришга ихтисослашган қўшма корхоналар ўз маҳсулотларини хорижга чиқармоқдалар.

Бундан ташқари ҳозирда ўз фаолиятларини бошлаган ўнлаб янги қўшма корхоналар ҳам хориж бозорлари сари интилмоқдалар. Айни вақтда АҚШ, Испания, Исроил давлатлари билан ҳам ҳамкорликда яна янги қўшма корхоналар ташкил этишга асос солишмоқда. Хорижий сармояларни жалб этиш асосида Ширин ва Сирдарё спирт заводларини замонавий технологиялар билан қайта жиҳозлаш режалари ҳақиқатга айланиш арафасида турибди. Яна алоҳида эътироф этса арзийдиган муҳим бир жиҳат — бугун вилоятнинг ўзида хорижий сармоядорлар келиб бемалол истаган маҳсулотларини харид қила олишларига ёки сотишларига етарлича ҳуқуқий кафолат бера оладиган махсус улгуржи бозор мажмуининг барпо этилганлигидир. Бунақаси ҳали йўқ. Эҳтимол у мамлакатимизда ҳам ҳозирча ягона ҳисобланар.

«ОТАНГ БОЗОР, ОНАНГ БОЗОР»

— Сўнгги икки йил давомида вилоятимизда янги бозорлар қуриш, мавжудларини қайта таъмирлаш ва уларни аҳоли учун зарур маҳсулотлар билан тўлғазиш борасида катта ҳажмдаги ишлар қилинди, — дейди вилоят ҳокимлигининг индустриал ривожланиш ва истеъмол бозорлари мажмуи етакчи мутахассиси Баҳодир Тожибоев. — Шу мақсадлар учун қисқа вақтда 330,0 миллион сўм маблағ сарфланди. Улар орасида Гулистон шаҳрида фойдаланишга топширилган йирик улгуржи савдо бозор мажмуи замонавийлиги билан муҳим ўрин тутади.

Дарвоқе, мазкур мажмуанинг нисбатан қисқа фурсатда барпо этилишига Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Қишлоқ хўжалик маҳсулотларини харид қилиш ва сотиш бўйича улгуржи бозорлар тизимини шакллантириш ва ривожлантириш тўғрисида»ги қарори асос бўлди. Шунга кўра дастлаб қишлоқ хўжалигида иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш дастурининг амалга оширилишини таъминлаш, қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини харид қилиш ва сотиш бўйича улгуржи бозор тизимини такомиллаштириш ҳамда истеъмол бозорларини зарур маҳсулотлар билан тўлдириш мақсадида Гулистон шаҳрида янги улгуржи бозор мажмуини барпо этиш режалари ишлаб чиқилди. Сўнг вилоят ҳокимининг қарори билан ташкилот ва тадбиркорларнинг маблағларини ихтиёрий равишда аккумуляция қилиш мақсадида «Вилоят ижтимоий-иқтисодий инфратузилмасини ривожлантириш бирлашмаси» тузилди.

Мазкур бирлашма негизида кейинчалик «Улгуржи бозор» очиқ турдаги ҳиссадорлик жамиятига асос солинди. У вилоят адлия бошқармаси рўйхатидан ўтди. Жамиятнинг белгиланган устав жамғармасини (144075,0 минг сўм) вилоятдаги ташкилотлар шакллантирдилар.

Ўтган йилнинг ноябрь ойида жаҳон меъморчилиги андозаларига тўла жавоб бера оладиган замонавий улгуржи бозор мажмуи қурилиши ниҳоясига етказилиб, фойдаланишга топширилди. У жуда қулай жуғрофий манзилга жойлашган. Ёнидан Катта ўзбек автомобиль тракти ва Тошкент — Андижон темир йўли ўтади. Мажмуага буюм бозори ҳам жойлаштирилган. Жами 69 та савдо дўкони, 2 та ёпиқ павильонда 480 та савдо ўрни ташкил этилган. Бугунги кунда мазкур савдо шохобчалари вилоят тадбиркорлари томонидан сотиб олинган. Айни вақтда бозорда талабнинг катта эканлиги ҳисобга олиниб, савдо ўринларини яна қўшимча 700 тага кенгайтириш чоралари кўрилмоқда. Унинг ёнида замонавий биржа маркази, кемпинг, 40 ўринли меҳмонхона, автомобилларга ёқилғи қуйиш ва техник хизмат кўрсатиш шохобчалари ҳам қурилиб, ишга туширилди.

Шунингдек, мажмуа таркибида 2 та йирик чойхона, автобуслар ва темир йўл бекатлари, автомашиналарни тўхташ майдонлари ҳамда алоқа хизмати бинолари ҳам қурилди. Марказий павильонда бозор маъмурияти, санитария-ветеринария, тиббий, техник, банк, солиқ, юридик, қўриқлаш, давлат ёнғиндан сақлаш ва тош-тарози хизмат турлари ташкил этилган. Биржа марказига эса «Сирдарёулгуржибиржасавдо» ҳиссадорлик жамияти, «Мевасабзавот» бирлашмаси вакиллари, вилоят фонд биржаси, товар-хом ашё биржаси, кўчмас мулк биржаси, товар ишлаб чиқарувчилар ва тадбиркорлар палатаси, ташқи иқтисодий алоқалар бошқармаси, божхона, давлат стандарти, ахборот билан таъминлаш ва маркетинг хизматлари жойлаштирилган. Бу ерда 9 та йирик ҳажмли маҳсулот сақлашга мўлжалланган омборхона ҳам мавжуд. «Улгуржи бозор»га доимий равишда маҳсулот етказиб бериш чоралари кўрилмоқда.

Сирдарё туманидаги «Малик» ширкатлар уюшмаси ҳудудида жойлашган «Тинибек бобо» фермер хўжалиги истиқлолнинг дастлабки йилларида ташкил топган эди. Ўтган давр мобайнида у иқтисодий жиҳатдан ривожланиб, ғалла ва пахта етиштиришда юқори натижаларга эришди. Фермер хўжалиги аъзолари бу йил ҳам ғалладан мўл ҳосил олдилар. Айни кунларда 10 гектар майдондаги ғўза ниҳоллари меҳр билан парвариш қилинмоқда. Бунда тажрибали механизатор (суратда) Галимжон Тинибековнинг ҳиссаси айниқса салмоқли бўляпти.

Б. ТЎРАЕВ олган сурат.

> *Сирдарё вилояти мамлакат халқ хўжалигида катта ўрин тутади. Бу воҳа улкан ишлаб чиқариш имкониятларига, бой деҳқончилик ресурсларига, саноат ва қурилишнинг улкан тажрибасига эга.*
>
> *Ислом КАРИМОВ.*

«ТАЪЗИМ ҚИЛАМИЗ»

«Улгуржи бозор» мажмуини айланиб, шунчаки танишиб чиқишнинг ўзига роса уч соат вақтимиз кетди. Қайтар чоғимизда дарвоза ёнида вилоятнинг машҳур фермери, 76 ёшли отахон Абдукарим бобо Каримовни учратиб қолдик. Отахон ўзлари яшаётган Сирдарё туманидаги «Синдоробод» ширкатлар уюшмаси ҳудудида «Қўқон» деҳқон фермер хўжалиги очиб тўрт йилдан буён ўзбек деҳқонининг амалда нималарга қодирлигини исботлаб келаётган танти миришкорлардан. Ғалла ва пахтадан вилоят бўйича энг юқори ҳосил кўтарганликлари туфайли бурноғи йили у кишига вилоят ҳокими Ўктам Исмоиловнинг ўзи «Нексия» совға қилган эди. Абдукраим бобо ҳам бизни кўриб қувониб кетдилар. Илиқ кўришдик.

Ғаллани бажардингизми, — сўрадик бободан.

— Бажардим, ошириб топширдим, болаларгаям қолди. Кечқурун даладан қайтиб, анави пебрал тўполонларини кўраяпман, қара улим, бу занғарларни питнасини. Одам ўзини уйигаям, ота-онасигаям тош отадими? Уларни туз кўр қилади, ҳамаси гадо бўлади ҳали. Энди кўз катта очилди. Одамлани ғаплат босмаслиги керак. Ман битта нарсага ҳайрон.

Ҳар хил жамғармалар роса кўп. Нега армияни яна мустаҳкам қилишга йўқ. Армия бақувват бўлса, юрт тинч бўлаверади. Унгаям албатта очиш керак. Биринчи ўзим пул берардим.

Отахондан дуо олиб хайрлашдик. Режамиздаги навбатдаги манзил сари ошиқар эканмиз, дили юрт қайғуси, Ватан туйғуси билан тўлиб-тошган Абдукарим отага ҳавасимиз келди. Қаранг, 12 нафар фарзандни тарбиялаб вояга етказган, 47 нафар набира-ю, эваралар ардоғида юрган кекса бир инсоннинг шижоати шунчалик. Хўш, бу туйғу вилоят ёшларида қандай? Улар бу «Ватан менга нима берди деб эмас, менинг ўзим шу азиз Ватанга нима бердим», деб, «Элим, деб, юртим деб ёниб яшаяптими? « У ҳолда энг чекка туман ва қишлоқларда ислоҳотлар қандай бормоқда?

ВИЛОЯТДА ЯГОНА

Мамлакатимизда ёш кадрларга алоҳида ғамхўрлик кўрсатилаётганлиги бугун ҳеч кимга сир эмас. Зеро, ёшлик бор жойда эртанги кунга қизиқиш, порлоқ келажак сари интилиш кучли бўлади. Мана шу нуқтаи назардан қараганда илгари ҳар жиҳатдан қолоқ ҳисобланган қўриқ Ховос туманида бугунги кунда барча жабҳаларда муваффқиятларга эришилмоқда. Боиси, туманни ҳам, у ердаги аксарият тармоқларни ҳам ёшлар бошқармоқда. Уларнинг тиниб-тинчимаслиги ташабусларга ўчлиги, фаолиятдаги якдилликлари туфайли ҳамма соҳаларда ривожланиш бўй кўрсатмоқда. Давлатга пилла ва ғалла топшириш режаларини вилоятда биринчилардан бўлиб уддалаган ховосликлар бугун мавжуд бошқа соҳалардаги ютқлар билан ҳам вилоят миқёсида пешқадамлик қилишяпти.

Тумандаги барча мактабларга ер ажратилган. Олинаётган даромад илм масканларининг молиявий аҳволини яхшилашга, ўқув базасини мустаҳкамлашга ва иқтидорли ўқувчи-ёшларни рағбатлантиришга сарфланмоқда. Туманда айниқса, аҳоли саломатлигини муҳофаза қилишга кучли эътибор бериляпти. Шуни алоҳида таъкидлаш керакки, илгари барча тиббий муассасалар мослаштирилмаган биноларда жойлашган эди. Сўнгги уч йил давомида бу муаммо тўлиқ ҳал этилди ва 7 та янги қишлоқ врачлик пунктлари қурилиб аҳоли хизматига берилди. Марказий шифохонага 5 та янги «тез тиббий ёрдам» кўрсатиш машиналари ажратилди. Барча қулайликларга эга бўлган жарроҳлик бўлими ишга туширилди. Энг муҳими, муолажа масалаласида жаҳон талаби даражасига чиқилди. Беморларга тўғри ва аниқ ташҳис қўйиш учун Японияда ишлаб чиқарилган, нархи 1 миллион сўмлик ультратовуш орқали текширувчи мослама ҳамда Германияда ишлаб чиқарилган, нархи 64 миллион сўмлик «Сирескоп» рентгент диагностика аппаратлари келтириб, ўрнатилди. Мазкур тиббиёт ускуналари бугун вилоятда ягона ҳисобланади. Шу боис, унинг ёррдамидан барча қўшни туманлардан ва бошқа вилоятлардан ҳам келиб фойдаланишмоқда. Тармоқда тиббиёт хусусий секторини ривожлантириш ҳам йўлга қўйилган. Айни вақтда шу йўналишда 2 та дорихона ва 1 та шифохона фаолият кўрсатмоқда. Туман ҳокимининг махсус қарори билан уруш ва меҳнат ногиронларини етарли дори-дармонлар билан бепул таъминлаш, уларга тиббий хизмат кўрсатиш намунали ташкил этилган. Соҳага кўрсатилаётган ғамхўрлик тобора кучайтирилмоқда. Шу мақсадда, айни вақтда Фарҳод ширкатлар уюшмасида яна 2 та янги қишлоқ шифокорлар пункти ишга тушиш арафасида турибди. Ушбу шифокорлик пунктларини жиҳозлаш учун 400 минг сўм ёрдам ажратилди, янгитдан барпо этилаётган «тез тиббий ёрдам марказ»даги ишлар ҳам тезкор бормоқда. Каслахонада даволанаётган беморларга хўжаликлардан бепул қишлоқ хўжалик маҳсулотларини келтириб туриш ҳам йўлга қўйилган.

— Ўтказилаётган ислоҳотлар биринчи навбатда инсон манфаатларига тўла хизмат қилмоқда, — дейди туман ҳокими, Ўзбекистон Олий Мажлиси депутати Рустамбек Турдиев. — Биз Президентимизнинг «Мустақиллик аввало ўзбек халқи иззатини жойига қўйишдан иборат» деган сўзларига қатий риоя этган ҳолда иш юритяпмиз.

МУАММОЛАР

Бу ҳақда фикр юритишдан аввал яна 1996 йил октябрь ойида бўлиб ўтган халқ депутатлари Сирдарё вилоят кенгашининг навбатдан ташқари сессиясини эслашга тўғри келади. Президентимиз Ислом Каримов сессияда сўзлаган нутқларида вилоятда тўпланиб қолган муаммоларни чуқур ва атрофлича таҳлил этиб, айниқса, қишлоқ хўжалиги соҳасидаги нуқсонларни қаттиқ танқид қилган эдилар. Сессиядан кейин вилоятда аграр тармоқни ривожлантириш ва йўл қўйилган нуқсонларни тўла бартараф этиш юзасидан узоқ муддатга мўлжалланган ҳаракат дастури ишлаб чиқилди.

Шу асосда қишлоқ хўжалигидаги мазкур муаммоларни бартараф этиш юзасидан бир қатор ижобий ишлар йўлга қўйилди.

Аммо ҳали ҳам бу борада кўплаб камчилик ва нуқсонлар мавжуд. Масалан, бу йил ҳам вилоятда давлатга ғалла топширишда депсиниш сезилмоқда. Сабаби, кўплаб туманларда ғалла занг касалига чалинганлиги, туфайли ҳосилнинг нобуд бўлиш ҳоллари юз берди.

Вақтида ғалла майсалари бегона ўтлардан тозаланмаганлиги сабабли бугун ўриб-янчиб олиш жараёнида сусткашлик рўй бермоқда. Саноатни қишлоққа олиб кириш, хўжаликларда мулк шаклларини ўзгартириш жуда секин кечяпти.

Қишлоқ хўжалик маҳсулотларини тайёрлаш, сақлаш, қайта ишлаш ва сотишда ҳам ихтисослаштирилган корхоналарнинг бугунги фаолияти талабга мутлақо жавоб бермаяпти. Улар зарур хом ашёларнинг вақтида етказиб берилмаётганлиги туфайли тўла қувват билан ишламаяпти.

Вилоят «Мевасабзавот» бирлашмаси ва «Гулистонмевасабзавот» уюшмалари ўз тасарруфларидаги хўжаликларда янги боғлар ташкил этиш, аҳолининг мева, сабзавот, полиз ва картошка маҳсулотларига бўлган талабларини қондириш борасида етарлича изланиш олиб бормаяптилар. Бундай нуқсонлар вилоятдаги бошқа тармоқларда ҳам учрамоқда.

Масалан, корхоналар акцияларини сотишдаги саъй-ҳаракатлар ҳам жуда суст. Ўтган йили май ойида мавжуд акциялар қолдиғи қайта хатловдан ўтказилганда 766,21 миллион сўмлик ресурсларнинг мавжудлиги аниқланган эди. Гарчи, ўтган даврда яна 483,1 миллион сўмлик сотилган бўлса-да, унда чет эллик сармоядорларнинг улушлари атиги 36,4 миллион сўмни ташкил этди, холос.

Янги иш ўринларини ташкил этишда ҳам етарлича фаоллик кўрсатилинмаяпти. Кўзда тутилган 2848 та ишчи ўрнига амалда 1632 та янги иш ўрни яратилинганлигига қандай баҳо бериш мумкин?

Вилоятда ўрта ва кичик бизнес корхоналарининг сони 4271 тани ташкил этади. Шу жумладан, ўтган ярим йилликда 408 та янгитдан ташкил қилинган. Аммо уларнинг ялпи улуши вилоят саноат ишлаб чиқаришида атиги 2,8 фоизни ташкил этади, холос.

Кўплаб корхоналарнинг дебитор ва кредитор қарзлари, шу жумладан, муддати ўтиб кетган қарзлар ҳам ортиб бормоқда. Бунга асосий сабаб маркетинг тизимининг яхши ишламаётганлиги, маҳсулотларнинг ҳамон олдиндан ҳақ тўланмасдан сотилаётганлиги, сифатининг пастлиги ва корхона раҳбарларининг бозор иқтисодиёти талабларидан келиб чиқиб иш юритмаётганлигидир.

Сирдарёликлар ютуқлардан шошиб қолмайдиган, беғараз кўрсатилган нуқсонларни эса тўғри тушуниб, уларни тезда бартараф этадиган кўнгли очиқ кишилар. Шубҳа йўқки, улар истиқлолнинг 8 йиллик тўйини ёруғ юз билан кутиб оладилар.

Саҳифани «Қишлоқ ҳаёти»нинг махсус мухбири Иброҳим ТОШЕВ тайёрлади.

Истиқлол йилларида вилоят маркази-Гулистон шаҳри янгитдан бунёд этилган мажмуалар туфайли янада чирой очди.

Е. БОТИРОВ олган суратлар.

САДОҚАТ БЎЛДИНГИЗ ОНА-ВАТАНГА

Бугун Зулфия нафаси қорақалпоқ кенгликларига кириб келгандай бўлди,— демоқда Қорақалпоғистонда яшовчи ижодкор, олим, талаба, тадбиркор қизлар, оналар...

Мустақилликнинг саккизинчи йили Ўзбекистон қизларига қутлуғ келди. Қадрли Президентимиз И. А. Каримов томонидан Аёллар йили деб белгиланган бу муборак йилнинг эл-юрт ва халқ учун савоб ва яхши амаллари беқиёс бўлмоқда. Эл ўсмоқда, янгиланмоқда, равнақ топмоқда. Шундай муқаддас ва нурли кунларни Президентимизнинг Зулфия мукофотини таъсис этиш тўғрисидаги Фармони янада нурлантирди, ёруғ қилди, дилларга умид, кўнгилларга журъат ва қудрат бахш этди. Мумтоз шоиримиз Миртемир «ўзбек поэзиясида Зулфия деган номнинг чақнаб пайдо бўлиши тонг юлдузининг туғилишига тенг воқеа бўлгани ҳануз эсимда, ўша тонгнинг ўзидай рост ва ёркин бир ҳақиқат бўзи!» деганида минг бора ҳақли бўлган халқимиз бугун яна бир марта эътироф этмоқдалар.

Мушоира

— ...Бутун дунёни кездим, не бир ўлкаларни кўрдим, ўз она-заминимиз ўхшашини тополмадим, ўша юртларда менга ҳамиша юртимнинг ёруғ тонгги, намхуш шамоллари, ўтли қуёши етишмай турарди, — деган эди Зулфия опа суҳбатларидан бирида. — Қаранг, қизим, мен қорақалпоғистонлик шоираларнинг шеърларини ўқисам, қорақалпоқ юртига бориб келгандай бўлардим. Шу кенгликларни, Аму ва Орол бўйларини кўрмасам ҳам шеъриятдан топаяпман...

Зулфия номидаги Давлат мукофотининг таъсис этилиши қорақалпоғистонлик ижодкор қизлар кўнглида нурли бир олам очди. Шу Фармон шарафига Қорақалпоғистон Ёзувчилар уюшмасида бўлиб ўтган мушоирага, узоқ Қўнғирот, Чимбой, Тўрткўлдан ҳам шоира қизлар келдилар. Зулфия опа уч жилдлик китобининг учинчисида «Қорақалпоқ адабиётига иқтидорли ёшлар кириб келиши жуда қувончлидир. Мен уларнинг овозларини эшитганимда ҳар бирининг ўз қўшиғи борлигидан кўнглим ўсади» деб ёзган эди.

Бугун Президентимиз шу Фармондаги аёлни муқаддас билиш, унга алоҳида эҳтиром кўрсатиш, озод ва обод юртимиз келажаги бўлган ҳар томонлама етук ёшларни тарбиялашдаги беқиёс ўрнини яна бир бор эътироф этиш, баркамол, оқила хотин-қизлар авлодини вояга етказиш, улар орасидаги иқтидорли ёшларнинг адабиёт, санъат, фан ва маданиятни ривожлантиришдаги ютуқлари, тенгдошларининг миллий истиқлол ғоялари ва маданий-маънавий қадриятларга эътиқодининг юксалиши йўлидаги ибратли фаолияти, кенг кўламли ислоҳотларни жадаллаштиришдаги фаол иштирокини баҳолашда Зулфия мукофоти Қорақалпоғистондаги ҳар бир иқтидорли ижодкорни Зулфия руҳиятининг ўлмас бир куч ва қудрати билан сийлаши шубҳасиз.

Қорақалпоғистон Ёзувчилар уюшмасининг раиси Тўлаперген Қаипбергенов мушоирага тўпланган шоира қизларни қутлар экан, Фармоннинг давримиз, келажагимиз учун аҳамияти тўғрисида тўхталди.

Қизлар Зулфия опанинг руҳиятини шод қилиб шеърлар ўқидилар. Н. Тўрешова, Н. Матёқубова, М. Юсупова, Г. Нурлепесова, У. Нуриллаева, М. Жуманазарова, Ш. Файзуллаева, Р. Ернашова, А. Утениязова, Г. Давлетова, Б. Аймуҳаммедова...

Мушоирани худди Зулфия опа бошқараётгандек, у қорақалпоқ юрти шоира қизларининг ҳар бирига ҳамнафас бўлаётгандай эди...

Яхшиликлар келар Ўзбекистонга,
Тупроқ тилак қилар баҳор келганда.
Дераза олдида бўй олсин ўрик,
Синмасин, сўлмасин, довул, бўронда,
Зулфия яшарар, Олимжон тирик,
Тупроқ тилак қилар баҳор келганда,
Ўриклар гулласин Ўзбекистонда.

Гулистон МАТЁҚУБОВА,
Нукус шаҳри.

ЭЪТИБОРГА МУҲТОЖ ҚИШЛОҚ

Биз Сирдарё туманининг «Шоликор» ширкатлар уюшмасида истиқомат қиламиз. Хўжалигимиз ҳар йили давлатга дон топшириш режаларини ортиғи билан уддалаб келмоқда.

Бу ерда асосан бир вақтлар чўлни ўзлаштириш мақсадида турли вилоятлардан кўчиб келган кишилар истиқомат қилишади. Ўзимиз ҳам 1972 йилда Фарғона водийсидан кўчиб келганмиз. Водий халқини биласиз, меҳнаткаш, деҳқон кишилар.

ГАЗЕТХОН БОНГ УРАДИ

Биз истиқлол туфайли бугун мамлакатимизда юз бераётган ажойиб ўзгаришларни кўриб билиб турибмиз. Бунинг учун минг бор шукр, деймиз. Аммо... хўжалигимизда инсон омилига эътибор суст. Ҳозирги кунда аҳолига маиший хизмат кўрсатиш шохобчаси, клуб, ёзги кинотеатр ишламайди, ҳаммом, сартарошхона ҳам йўқ. Пойабзалимиз йиртилса 20 чақирим йўл босиб туман марказига борамиз. Қишлоғимиз қабристонини кўриб, ҳар қандай кишининг юраги ачишади. Атрофи ўралмаган, қаровсиз. Туну кун мол-ҳоллар пайҳон қилиб кезиб юради. Ахир бу ерда чўлни ўзлаштиргани келган не-не меҳнаткаш фидоий инсонлар ётишибди. Хўжалик бошқаруви ва қишлоқ фуқаролар йиғини раҳбарлари, қолаверса туман, вилоят ҳокимликлари аҳоли бошини қовуштириб, ҳашар йўли билан мана шундай жойларни обод қилишса бўлади-ку.

Хуллас, айтаверсак муаммолар кўп. Уларни ҳал этишга мутасаддилар топилармикин?

Матлуба МАТХОЛИҚОВА,
хўжалик сув иншооти ишчиси.

ҒОЛИБЛИКНИНГ ЎЗБЕКОНА ШАЖАРАСИ

Бундан 25 йил муқаддам бокс бўйича жаҳон чемпионлигини қўлга киритган Руфат Рисқиевнинг энг сўнгги «жанг»и эсингиздами? Охирги дақиқаларга келиб Руфатнинг бармоқларидан бир нечтаси синиб кетган, аъзои танини бетўхтов оғриқ азоб эгаллаб олганди. Бироқ барибир мақсад сари интилди ва орзусига эришди ҳам. Собиқ иттифоқ боксчилари орасида энг биринчи бўлиб жаҳон чемпионлигини қўлга киритди...

Хўш, бармоқлари синиб, қошу қобоқлари ёрилиб кетган Руфатни ўшанда рингда нима ушлаб турган эди? У қаердан ва нимадан олган эди бундай мустаҳкам иродани? Жавоби шуки, Руфатнинг ортида ўзбек деган бутун бир миллат, оға-инилари умид билан кўз тикиб турган эди. Унинг танасидаги беҳисоб куч-қувват, шууридаги жасорат ва фидойилик ўзбекларнинг ичида шакл топган эди. У Ватанни, йўқ, сохта Ватанни эмас, Ўзбекистон, деган Ватанни сева биларди. Мана шу имкониятлар, ниятлар, ҳис-туйғулар бора-бора Руфат учун ғолибликнинг соф ўзбекона шажарасига айланди ва чемпионни эзгу мақсад сари ундади.

... Бир сўз билан айтадиган бўлсак, 1991 йилнинг сентябридан то бугунга қадар бўлган вақт мобайнида орамиздаги қитъа ва дунё чемпионлари сафи кенгайиб кетди. Спортчининг, спорт ишқибозларининг қадр-қиммати ошди. Уларга берилаётган эътибор, яратилаётган шароит ҳаммани хурсанд этмоқда. Жисмоний тарбияга оид бир нечта муҳим қарор ва ҳужжатлар имзоланди. Янгидан-янги спорт иншоотлари, мажмуалари қурилмоқда. Бокс борасида мамлакатимиз дунёда бешинчи ўринга кўтарилган бўлса, миллий курашимиз бир зумда жаҳонни забт этди. Турли даражадаги спортчилар ўзига муносиб рақиб истаб хориждан мамлакатимизга «оқиб» кела бошлади. Кураш бўйича Тошкентда ўтказилган биринчи жаҳон чемпионати тугагач, Бразилия полвони Карлос Хонорато билан суҳбатлашдим. У сўзининг сўнгида: «Мен ҳам ўзбек бўлгим, ўзбекларга яқин дўст, қон-қардош бўлгим келаяпти. Полвонларингизни кўриб, улар билан курашиб миллатингизнинг беҳисоб куч-қудратига, одамохунлигига юз фоиз тан бердим. Финалда Эрали Маҳмарасулов рақибига охиригача курашмасдан тан берди... Бундай мардлик дунёга керак эди ва у Ўзбекистонда, ўзбек курашида ўзини намойиш этди...» Хоноратонинг эътирофи тушунган кишиларга оддийгина, шунчаки интервью учун айтилган гап эмас. Унинг замирида бутун дунёнинг ҳою-ҳаваси ётибди.

Ҳақиқатда ҳам ҳал қилувчи баҳсда курашмасдан рақибига жаҳон чемпионлигини бериб юбориш осон деб ўйлайсизми? Йўқ, аслида бунинг учун ҳамма ўзбекдек ўйлаши, Эрали Маҳмарасуловдек яшаши, фикрлаши шарт. Тоштемир полвон Муҳаммадиев сингари дадил ва ҳаққоний курашадиган полвонни «мендан кучли» дея тан олиш ўшанда фақатгина Эралининг қўлидан келди холос. Аслида бу полвон ҳам чакки курашмайди. Хоҳлаганини илиб отишга яраша қудрати бор. Шу кунгача эришган ютуқлари ҳам дунёга маълум. Жаҳон чемпионатига келиб унинг имконияти янада ошган эди. Шунинг учун ҳал қилувчи кураш — финалгача осонлик билан етиб келди. Охирида Тоштемир полвонни чемпионликка лойиқ деб топди. Эралининг шу кунги журъатидан, мардлигидан осмон билан бўйлашадиган тоғ ясаш мумкин эди. Аслида бундай улуғ ният, тантилик ҳам ўзбек спортчиларига хос туйғу. Бу ҳам ҳамма-ҳаммани ғолиблик сари чорлагувчи шажарадир. Жаҳон чемпионати тугагач, Баҳром полвоннинг «ака, мен курашиб чарчамадим, курашга тўймай қолдим» деган гапидан сўнг этим жимирлаб, юрагим ҳапқириб кетди. «Насиб бўлса сиз ҳам жаҳон чемпиони бўласиз, полвон» дедим-да, ўзимча ўзбекнинг дунёда борига шукрлар айтдим...

... Бокс бўйича кўпкарра дунё чемпиони — АҚШлик Муҳаммад Али 1960 йилда Олимпиада чемпионлигига эришади ва бундай муқаддас ном хурсандчилигини дўстлари билан баҳам кўриш учун АҚШ ресторанларидан бирига кириб «Биз қора танлиларга хизмат қилмаймиз» деган иркий дашномни эшитгач, кўксида ялтираб турган олимпия олтин медалини кўпириб оқаётган дарёга улоқтириб юборганди. Ушбу воқеа менга юксак орият, топталмайдиган, эгилмайдиган ғурур билан иркчилик ва маънавиятсизликнинг беаёв жангини эслатди. Инсониятнинг етук камолоти, мардлиги қаршисида олимпиада чемпиони деган ном ҳеч нарса эмаслигини ёдга туширди. Муҳаммад Али ўша пайтда бизнинг Эралидек дангал фикрга келганлиги шубҳасиз. У олимпия олтин медалини хоҳлаган пайтда қўлга киритиши мумкинлигига ишонар эди. Шунинг учун ҳам нишонини дарёга улоқтирди... Худога минг бора шукрки, бизда бундай камситишлар, менсимаслик иллати йўқ. Ҳаммаси ўз ўрнига қўйилади. Юртимиз, ҳаётимиз осуда. Чемпионларимиз борган жойида беминнат иззат-икром қилинади. Бир кун туз еган жойга қирқ кун салом деганларидек, спортчиларимиз ҳам шу юрт шуҳрати, камоли, обрўси учун ҳамиша ҳалол ва мардона баҳс бойлашиб келишмоқда.

Спорт борки, ютиш билан ютилиш муқаррар. Аммо ютиш билан ютишнинг, мағлубият ила мағлубиятнинг бир-биридан фарқи бор.

1997 йилнинг 11 октябри. Футбол бўйича бўлажак жаҳон чемпионатининг Ўзбекистон — Япония саралаш ўйинидан сўнг, рақибларига тенг кела билмаганидан майдондан йиғлаб чиқиб келаётган Абдуқаҳҳор Маъруфалиевни кўриб, менинг ҳам кўзларимга беихтиёр ёш келди.

Футбол бўйича Ўзбекистон терма командасининг сардори Миржалол Қосимов.

Ғурур

Шу маҳалда Абдуқаҳҳорнинг ҳолатини юз фоиз тушуниб етдим. У Ватаннинг шаънини кўнгилдагидек ҳимоя этолмаганидан азиятда эди. Унинг кайфияти айни маҳалда ўзбекистонлик барча футбол ишқибозларида ҳам мужассам эди.

Биз ўзбекмиз! Жами урф-одатларимизнинг, одамийлигимизнинг асосини бевосита шукроналик, имон-эътиқод, диёнат ва адолат ташкил этади. Гапнинг сирасини айтганда Артур Григоряннинг ҳар чемпионликдан сўнг, байроғимизга ўралиб, ўпиб қувониши, машҳур шахматчимиз Саидали Йўлдошевнинг биргина мағлубият учун инъом этилиши лозим бўлган катта миқдордаги пулдан иккиланмай воз кечиши... ҳисобсиз фахр-туйғусига, юртни сева билиш қудратига эга эканлигидан далолат беради. Шуниси борки, мард киши ҳамиша ҳалоллик ва покликка, ўзига ҳамда атрофдагиларга шон-шараф келтириш учун журъат топа билади. Бу туҳфа албатта ўзликка, ўзлик эса миллатга, миллат ватанга келиб тақалади. Ватан виждонли, имонли, ғайратли ва билимли кишиларни урф-одатидан, миллатидан қатъий назар бирлаштириб турувчи ягона кучдир.

Халқаро гроссмейстер Рустам Қосимжонов қўлга киритган ютуқлари учун замонавий уй-жой билан тақдирланди.

Айтиш жоизки, спорт баҳона ер юзида ўзбекларни биладиган, танийдиган ва тан оладиган кишиларнинг сафи тобора кенгайиб бормоқда. Бугун кунчиқар юрт — Япониянинг ҳар юз фуқаросидан тўқсонтаси таниқли футбол мураббийимиз Рустам Акрамовни билади. Бутун бир Осиё қитъаси Миржалол Қосимовни танийди. Беш миллиардга етган дунё аҳли олимпиада чемпионимиз Лина Черязовага ҳавас қилишади. Исроилликларнинг ҳаммаси Игорь Шквиринни яхши билишади. Малайзияликлар Азамат Абдураимовни кўкларга кўтаришади. Рустам Қосимжонов, Дилшод Ёрбеков, Акобир Қурбонов, Олмос Юсупов, Камол Муродов сингари спортчиларимиз айни паллада оламнинг энг номдор кишилари рўйхатидан жой олишган.

Шу кунларда мамлакатимиз жисмоний тарбия ва спорт қўмитасининг раиси Баҳодир Махситов билан суҳбатлашсангиз у киши қувончдан кўзлари порлаб «Спортчиларимиз йилига 3-4 қоп медалларга эга бўлмоқда» дейди. Тасаввур қилаяпсизми: йилига 3-4 қоп медал-а!... Демак, биз тобора кучга, ғайратга, шуҳратга эга бўлиб бораётирмиз. Бу ниманинг шарофати? Муқаддас истиқлолимизнинг, Президентимиз олиб бораётган одилона бошқарув услубининг, халқимиз якдиллигининг ҳосиласи эмасми?!

Ҳозир пойтахтимиздаги Олимпия шон-шуҳрати музейига кирсангиз ҳайратдан ёқа ушлашингиз аниқ. Профессионал боксда саккиз бор жаҳон чемпионлигига эришган Артур Григоряннинг олтин камари, Лина Черязованинг олимпия олтин медали, спортчиларимизнинг турли ютуқларидан далолат берадиган эсдалик совғалар, атиқаю анжомлар ақлингизни шошириб қўяди. Шулар бизникими, дея шодликдан энтикишингиз табиий ҳол. Қаранг, дили билан тили, фикри билан мақсади бир халқнинг қўлидан келмайдиган иш йўқ экан.

Яна шуниси фахрлики, бутун Осиёга ном чиқарган футболчимиз Азамат Абдураимов Ғазалкент туманининг Хумсон посёлкасидаги «Азамат» футбол клуби тарбияланувчиларига вақти-вақти билан турли спорт кийимларини совға қилиб туради. Ҳамюртимиз Артур Григорян ҳам шахсий маблағи эвазига юртимизда профессионал бокс мактабини очиш ниятида юрибди. Лина Черязова эса болалар уйларига беминнат ёрдам қилишни ҳеч қачон канда қилмайди. Бундай эзгу ишлар албатта муҳим қарорлар билан бир қаторда юртимизда жисмоний тарбия ва спортнинг янада ривожланишига сабаб бўлади.

Таниқли мураббий Рустам Акрамов билан бўлган суҳбатимизнинг бирида у киши «Биз спортда катта ютуқларга эришишни ният қилган эканмиз, биринчи галда ҳар кунимизга, машғулотимизга соф ўзбекча урф-одатларни, миллий иродани, кайфиятни, халқимизнинг мардлиги-ю эзгу мақсадларини олиб киришимиз шарт» деган эди. Ҳақиқатда ҳам ҳаммаси ана шундан бошланади. Режалар миллий анъаналар асосида белгиланса, имконият тўғри чамаланса, ютуқлар ҳам шунга яраша бўлади. Натижада ҳар қандай рақиб бизнинг спортчиларга тан беради. Ғолиблик шажараси давом этаверади.

Нормурод МУСОМОВ.

ҚУРБАҚА КЎР КЎЗНИ ОЧАРМИШ

Ёки унинг гўштини билмасдан еб қўйиб, даво топганлар ҳақида бўлган воқеа

Чўл қурбақалари ҳақида турли гаплар ва ривоятлар эшитганман. Уларнинг муҳаббати кучли бўлади. Ҳалал берган одамни ўлдирмай қўймайди. Ривоят қилишларича, уйланишдан олдин бир йигит йўлдоши билан тўйга хабарлаб юрганида кенг дала-қирда бир-бирлари билан қовушган икки қурбақани кўриб қолишибди. Узоқ термулганларидан сўнг, нима бўлибди-ю, куёв от ўйнатиб, қамчиси билан иккисини икки тарафга ажратибди. Бундан жаҳли чиққан чўл қурбақаларидан бири отлиқлар орқасидан бораверибди. Тўй базми роса қизиб, куёв гўшангага кирибди. Тонг отганда не кўз билан кўришсинки, куёв жойида ўлиб ётган экан. Буни қаранг, қурбақа изма-из келиб, ётоққача кириб, ўч олибди.

Бошқа бир ривоятда таъкидланишича, наҳорги базмда бир кўр ҳаммадан кейин тўй ошидан егани келибди.

Ошнинг таъми бироз ўзгача эканлигини тўйдан чиққанлар гапириб кетишаётган бўлишса-да, ошпаз пинагини бузмасдан ўтираверибди. У ўчоқ паст бўлгани учун қозонга чўл қурбақаларидан бири сакраб тушиб кетганини билмаган эди. Озгина ош қолибди-ю, гўштлари тугаган экан. «Кўр барибир ҳеч нарсани кўрмайди», деб ошпаз пишган қурбақани ошга кўмиб олдига қўйибди. Кўр ҳеч нарса демасдан, ошни паққос тушириб, чиқиб кетибди. Орадан кўп вақт ўтмасдан ўша одам жамоага қўшилиб, кўзи очиқ бемалол юрганмиш. Маҳалладошларига: «Мени ошпаз даволади, ким эди у, миннатдорчилик билдириб қўяй, бу сирни билай» дебди. Аммо уни ҳеч жойдан тополмабди. Ошпаз кўрнинг кўзи очилганда оламдан ўтган экан. Одамлар қурбақа гўштининг шифолигини ўша воқеадан кейингина билибди...

Ҳоқ ишонинг, ҳоқ ишонманг

Чет мамлакатларда қурбақанинг сон гўштларини истеъмол қилишларини биламиз. Қадимда кишилар бармоқлардан чиққан яраларни чўл қурбақаларини ёриб, қўлга кийдириб даволашган.

Юқорида қурбақа ҳақидаги ривоятни эслатдим. Энди шу чўл қурбақаси ҳақида бўлиб ўтган ҳаётий воқеани айтиб берай.

Асли тошкентлик бўлсакда, бир пайтлар Чиноз туманни атрофида яшардик. Бир ўғли бор, кўзи яхши кўрмайдиган қозоқ аёлнинг хонадонида кун ўтказардик. Феъли кенг, аммо кимсасиз жойда зерикиб юрган аёл — Шарифа момо кун чиқмасдан қош қорайгунча даладан келмас эди. Ғира-шира ой ёруғида овқатланишга ўрганиб қолгандик. Бир куни ойим ишдан кеч қайтиб угра ош пишираётган эдилар. Шарифа момо анча ҳорибди шекилли, қачон овқат пишаркан, деб мудраб ўтирарди. Ўғли Аҳад эса ухлаб қолганди. Ниҳоят угра пишди. Ойим овқатни сузиб, бир сопол товоқда момо олдига қўйдилар. Угра ошни ҳузур қилиб ичиб ўтирганимизда Шарифа момо: «Ая, эт солганмисиз?» деб қолса бўладими? Момонинг бу саволи ҳаммамизни ажаблантирди. Угра ошини ичиб бўлиб билсак, момо бехосдан қозонга тушган чўл қурбақасини еб юборибди. Бироздан сўнг: «Ая, этингиз аччима?» деганига роса кулганмиз. Момонинг қулоқлари ҳам яхши эшитмасди. Катта акамиз қизиқиб қарасалар, момо қўлларига чўл қурбақасининг бош қисмини ушлаб турган экан... Биз угра оши бироз какралигини сезгандик. Қатиқлаганимиз учун кўп билинмаганди. Орадан кўп вақт ўтмай Шарифа момо: «Ая, угра ошингиз менга жуда ёқибди. Ўзимни ниҳоятда тетик ва бардам ҳис этаяпман. Кўзларим ҳам равшан бўлди. Қулоқларим яхши эшитаяпти» деганларидан сўнг чўл қурбақаси ҳақидаги ривоятлар шунчаки тўқиб, ўйлаб чиқарилган, бефойда гап эмас, балки ҳақиқатлигига ишондим.

Маҳмуд АҲМЕДОВ,
Ўзбекистон Бадиий академияси санъатшунослик илмий-тадқиқот институтининг илмий ходими.

ҲОВЛИ - ЖОЙ СОТИЛАДИ

Ўрта Чирчиқ тумани Охунбобоев номли жамоа хужалиги 8-бригадасидаги 55-ҳовли-жой сотилади. 25 сотих ери бор, табиий газ, ичимлик суви билан таъминланган. Ҳаммом, автомашина учун гараж мавжуд. Катта ҳовли алоҳида-алоҳида учта турар-жойдан иборат. Биринчисида учта, иккинчисида тўрттa хона ва пешайвон бор, учинчиси эса икки қаватли, олти хонали қилиб қурила бошланиб, пастки қисми битган.

Худди шу оила бошқа ҳовлини — 20 сотих ери бўлган, иморатлари икки қаватли қилиб қурила бошланган уй-жойни сотиб олишни таклиф этади.

«АЛАН СЕРВИС» АЖ

барча турдаги

тракторлар

эҳтиёт қисмларини

таклиф этади

Дўконимизда ҳамиша Т-28, МТЗ-80, «Алтай» ва бошқа русумли тракторларнинг 500дан ортиқ эҳтиёт қисмлари пул ўтказиш йўли билан сотилади

Манзил: Тошкент шаҳри, Жарқўргон кўчаси, 43-уй. «Сельхozзапчасти» бекати. Телефон: (3712) 96-63-21, 191-93-82.

Тошкент шаҳар Шайхонтоҳур туманидаги 299-мактаб томонидан 1997 йили Ризаев Комилжон Мирзамуротович номига берилган OR-A N 035420 рақамли шаҳодатнома йўқолганлиги сабабли бекор қилинади.

Самарқанд вилояти Пайариқ тумани таълим ва фан ходимлари касаба уюшмаси қўмитаси жамоаси қўмита раиси Раҳмат Маҳмудовга турмуш ўртоғи **Салтанат МАҲМУДОВАнинг** вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

ЧИҚИНДИГА ЧИҚАРИЛГАН «ТЕМИР АРАВА»ЛАР

Аргентинада эскирган автомобилларни чиқиндига чиқариб ташлаш афзал кўрилмоқда. Мамлакат раҳбарияти бу йўл билан бир йўла «икки қуённи урмоқчи». Яъни, агар эски автомобиллар чиқиндига айланса, бир томондан, иқтисодий инқирозни бошдан кечираётган мамлакат машинасозларининг харидори кўпаяди. Иккинчи томондан эса, атроф муҳитга етказилаётган зарар бир мунча камаяди. Чунки, эскирган «темир арава»лар меъёридан кўп тутун чиқаради.

Қаерда ишлаб чиқарилганидан қатъий назар, Аргентинада 10 йилдан ортиқ ҳайдалган автомобиллар энди темир-терсак уюмидан жой олади. Аргентина ҳукумати чиқиндига чиқарилган ҳар бир машина ҳақига чек беради. Енгил автомашина 4 минг песо (4 минг АҚШ доллари), микроавтобус ва енгил юк машинаси 6 минг песо, катта юк машинаси эса 18 минг миқдорида баҳоланади. 4 минг песолик чек янги автомобиль нархининг тахминан учдан бир қисмини ташкил қилади. Шуниси қизиқки, чекни бошқа нарсалар учун ишлатиб бўлмайди. Фақат чек эгаси янги автомобиль сотиб олмоқчи бўлган тақдирдагина унинг қиймати кучга киради.

БУ ТУРФА ОЛАМ

Аргентина ҳукуматининг режасига кўра, шу йилнинг охиригача 70 мингта машина темир-терсакка айланиши ва шу туфайли автомобиль заводларидаги ишсизлик тугатилиши керак.

АЖОЙИБ ВА ҒАРОЙИБ

Эквадорнинг табиати ғаройиб. Бу ерда бир вақтнинг ўзида ҳам қорни, ҳам тропик иссиқликни учратиш мумкин. Иссиқ иқлимли Куэнка шаҳридан машинада 15 минут йўл юрилса, Кабоган тоғларининг совуқ ҳавоси юзга урилади. Куэнкага яқин Санта-Исабель шаҳрини Колумбиянинг Попайан номли тропик ҳудудига тенгласа бўлади. Бунга қўшни вилоят, Чота водийсига борган сайёҳ эса қишки пўстин киймай иложи йўқ.

Санта-Элена ярим ороли ва Галапагос ороли қирғоқлари Перу чўлларини эслатади. «Эквадор боғи» деб аталадиган Лохи вилояти эса субтропик иқлимга эга. Колумбия билан чегарадош Тулкан вилояти денгиз сатҳидан 4,5 минг метр баландликда бўлиб, бу ерда кундузи ҳам, кечаси ҳам совуқ бўлади. Тинч океани қирғоғига яқин Гуакилда эса одамлар йил бўйи ёзги кўйлакда юради. Куэнка ва мамлакат пойтахти Китонинг иқлими кундузи соат тўртдан сўнг кишини иссиқ кийим кийишга мажбур қилади.

Турфа иқлимдан 35 таси Лотин Америкасида кузатилган. Эквадорда шулардан еттитасини учратиш мумкин. Шунга қарамай, эквадор полиз маҳсулотлари етиштириш бўйича минтақада етакчидир.

Ҳаётбахш табиат.

ЗИЁФАТ

Бир куни бир чол қишлоқ руҳонийсини уйига меҳмонга чақирибди. Хотинига меҳмон келгунга қадар иккита жўжани қовуриб қўйишни буюрибди. Хотин жўжаларни қовурибди-ю, гўштини пишган-пишмаганини билиш учун жиндай татиб кўрибди. Унинг иштаҳаси очилиб кетиб, иккала жўжани ҳам бирваракайига еб қўйибди.

Чақирилган меҳмон айтилган пайтдан бир зум ҳам кечикмай ташриф буюрибди. Эр меҳмонни иззат-ҳурмат билан кутиб олиб, столга ўтқазгач, хотинига бақирибди:

— Хотин, ҳой хотин! Атаганингни обчиқ, унгача мен ҳалиги катта пичоғингни обкеламан...

КЕЛИНГ, КУЛИШАЙЛИК

Эр ўша катта пичоғини келтириш учун қазноққа тушган заҳоти хотин ташвишланган қиёфада чинқириб юборибди:

— Вой ўлмасам! У яна ўша қилиғини кўрсатмоқчи...

— Нима қилмоқчи? — дея сўрабди руҳоний ҳам саросимага тушиб.

— Эрим руҳонийларнинг қулоғини кесишни яхши кўради...

Руҳоний тура солиб қочибди.

Эр меҳмонхонага қайтиб чиқса, меҳмон ҳам, қовурилган жўжалар ҳам йўқ эмиш. Ажабланиб хотинига қараган экан:

— Ана, кўрдингизми? — дебди хотини, — меҳмонингиз иккала жўжани ҳам уйига обкетди...

Қўлда пичоқ билан югуриб эшикка чиққан эр қочиб бораётган руҳонийни кўриб бақирибди:

— Ҳой, отахон, ҳеч бўлмаса биттасини бериб кетинг?!

Руҳоний жон ҳолатда янада қаттиқроқ югурибди.

— Йў-ў-ўқ! — дея ҳайқирармиш у, — йў-ў-ўқ!..

Одамлар бир-бирларини тушунмаса, шундай бўлади.

«Америка халқ оғзаки ижоди» китобидан Рустам МУСУРМОН таржимаси.

Бош муҳаррир Ўткир РАҲМАТ

МУАССИСЛАР — *Ўзбекистон Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги, «Ўзпахтасаноатсотиш» уюшмаси, «Ўзмевасабзавотузумсаноат-холдинг» компанияси, Агросаноат мажмуи ходимлари касаба уюшмаси Марказий Қўмитаси.*

МАНЗИЛИМИЗ:
700083, ТОШКЕНТ, МАТБУОТЧИЛАР КЎЧАСИ, 32

Телефонлар: муҳаррир ўринбосарлари — 133-16-27, 133-44-43, масъул котиб — 133-09-93, ижодий гуруҳлар: агросаноат мажмуи — 136-54-51, ижтимоий ҳаёт ва ҳуқуқ — 136-56-30, молиявий хизмат — 136-56-36, макроиқтисодиёт — 136-56-25, маънавият-маърифат ва спорт — 136-54-51, хатлар ва вилоят мухбирлари билан ишлаш — 136-54-42.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй.

«Қишлоқ ҳаёти» материалларини кўчириб босиш фақат таҳририят рухсати билан амалга оширилади.

Рўйхатдан ўтиш тартиб рақами 00006. Буюртма Г— 0538, ҳажми 2 босма табоқ. Офсет усулида босилган, қоғоз бичими А-2. Босишга топшириш вақти 21.00. Босишга топширилди 22.00